దేవయాని

శుక్రాచార్యుల గారాలపట్టి దేవయాని, దూరంనుంచి వస్తున్న కచుణ్ణి చూసింది. బాగా వికసించిన పూలు, తియ్యగాపండిన పళ్ళు శ్రద్ధగా తెచ్చి దేవయాని ముందు పెట్టాడు కచుడు. తన తండ్రిదగ్గర శిష్యరికం చేయటానికి వచ్చి భయం భయంగా తన ముందు నిల్చున్న అతన్ని చూస్తుంటే దేవయానికి నవ్వొచ్చింది.

తన తండ్రి అంటేనే కాకుండా, తనంటేకూడా భయమా ఇతనికి? అది భయమో, భక్తో తెలుసుకోవాలనీ, అతని ముఖం పరిశీలనగా చూడాలనీ అనుకుంది దేవయాని.

వంచిన తల ఎత్తకుండా, వినయంగా మరలిపోతున్న కచుని ముఖం చూడడమే కుదరలేదు. మరుసటి రోజు గోక్షీరం తెచ్చాడు కచుడు. శుభ్రంగా ఉన్న పాత్రలో నురుగుతో ఉన్న పాలు- గుమ్మపాలు అవి.

మళ్ళా అదే వినయం. వంచిన తల ఎత్తకుండానే మరలి పోవటం - ఆ రోజూ కచుని ముఖం పరిశీలనగా చూడడం కుదరలేదు.

మరొకరోజు హోమధేనువుల్ని తోలుకు వచ్చిన కచుడు. ఉత్తరీయంలో కట్టిన పళ్ళు, పూలు పాడవకుండా తీసి దేవయాని ముందు ఉంచాడు. ఇప్పుడూ అదే నమ్రత- తల వంచుకు వేగంగా వెళ్ళిపోయాడు. ఆ నడకలో ఏదో ప్రత్యేకత ఉందనిపించింది దేవయానికి.

కచుడు తెచ్చిన వాటిమీద చూపు నిలిపింది. ఎన్నో రకరకాల రంగు రంగుల పూలు-వికసించి పరిమళాలు వెదజల్లే పూలు-నేత్రానందంగా ఉన్నాయి. ఒక్క మొగ్గకానీ, ఒక్క వాడిన పూవు కానీ లేదే వీటన్నింటిలో! ఎందు కింత శ్రద్ధ చూపిస్తున్నాడు కచుడు? తనకి పూవులంటే ఇంత ఇష్టమని ఎవరు చెప్పారితనికి? నలిగినా, పరిమళం లేకున్నా తను ఇష్టపడదు. వట్టి రంగులపూలు తనకి నచ్చవు. మూడురోజులై తన తండ్రి దగ్గరకొచ్చిన కచునికి తనగురించి ఇన్ని విషయాలు ఎలా తెలిశాయో? ఎదురుగా వున్న పూలు, పళ్ళు ఆకర్షణీయంగా

ఉన్నాయి. రెండు పొగడపూలు చేత్తో తీసుకుంది దేవయాని. తన పట్ల ఇంత అభిమానం, గౌరవం చూపిస్తున్న కచునిమీద తను అభిమానం చూపాలి. అన్ని విధాలా అతనికి సహాయం చేయాలి. సదుపాయాలు తనే శ్రద్ధగా కని పెట్టాలి. మనసులో నిశ్చయించుకుంది దేవయాని.

శుక్రాచార్యుల వారు తన కూతురు కచుడి విషయంలో ప్రత్యేకమైన బాధ్యత వహించటం గమనిస్తూనే ఉన్నారు. బృహస్పతి అంటే ఆమె కున్న గౌరవభావమది అని సంతసించారు. దేవయాని కచుణ్ణి పూజించి, గౌరవించినా అది బృహస్పతిని పూజించినట్లే అనీ, ఆ విధంగా ఆమెకు పుణ్యం దక్కుతుందనీ తృప్తిపడ్డారు.

ఎన్నిసార్లో కచుణ్ణి ప్రశ్నించాలని అనుకుంది దేవయాని - తనంటే చూపిస్తున్న అభిమానం గురించి. కానీ, బాలుడు, నియమవ్రత శీలుడు అయిన కచుడు ఏమనుకుంటాడో అని వెనుకాడింది. అలా అనుకుంటూండగానే రోజులు గడిచిపోతున్నాయి.

"ఇంత శ్రద్ధగా రోజూ ఇన్ని మంచి రంగురంగుల పూలు, పళ్ళు నాకోసం తెస్తున్నావు" దేవయాని ధైర్యం చేసి అడిగేసింది. వంచిన తల ఎత్తి, మొదటిసారిగా దేవయాని ముఖం చూశాడు కచుడు. అతని ముఖంలో తత్తర పాటు లేదు.

"విశాలమైన ప్రకృతి మనకి ఇన్ని మంచి వస్తువు లిస్తుంటే, ఇన్ని మంచి పూలు అందిస్తుంటే నలిగినవీ, మొగ్గలూ ఎందుకు కొయ్యాలి? అందుకే నేను మంచివే ఏరి తెస్తాను. ఇన్ని రుచికరమైన పండిన పళ్ళు ఉంటే, పచ్చివీ, కసురివీ ఎందుకు కొయ్యాలని, నేను బాగా మగ్గిన పళ్ళే తెస్తున్నాను."

కచుడు ఒక్క నిముషం ఆగాడు.

"అయినా మీరు నా గురు పుత్రిక. మీరంటే ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధచూపటం నా కర్తవ్యమేగా!" నిదానంగా అన్నాడు.

కచుడి సమాధానం దేవయానికి ఎలాటి ఆనందాన్నీ తృప్తినీ కలిగించ లేదు. కచుడికేసి ఒక్కసారి చూసింది అతను మనసు దాచుకుంటున్నాడా? తన మీది ప్రేమకొద్దీ తెచ్చానని చెప్పడెందుకో? బాలుడు కనక ప్రణయభావాలు పైకి చెప్పడానికి భయపడుతున్నా డంతే నేమో!

నేలచూపులు చూస్తున్న కచుణ్ణి చూస్తుంటే దేవయానికి నవ్వొచ్చింది. అయినా చిలిపిగా-

"సువాసన ఉన్నపూలు నా కిష్టమనీ, తక్కినవి అందంగా ఉన్నా నా కిష్టముండవనీ మీకెలా తెలుసో?" అంది కవ్విస్తున్నట్టుగా.

కచుడు తికమక పడ్డాడు. ఏం సమాధానం చెప్పాలి? స్త్రీలతో, అందులోనూ యౌవనవతులైన స్త్రీలతో సంభాషించటం, వ్యక్తిగత విషయాలు మాట్లాడటం ఇవన్నీ దేవయానితోనే మొదలైన కచుడు, కంగారు పడటం గమనించిన దేవయాని పకపకా నవ్వింది.

కచుడు మరింత కంగారుపడ్డాడు - ఆమె మనసులో ఎలాంటి భావాలున్నాయో ఏమో - తను మాత్రం మనసును నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి. తను కేవలం కార్యసాధకుడు మాత్రమే కావాలి. ఇలా అనుకుంటూ దేవయానివైపు చూశాడు.

ఆమె చూపులు అతనిపైనే - ఆ బుద్ధిమంతతనం, ఆ అమాయకత్వం, ఆ వినయం - చూస్తున్నకొద్దీ ఆమెలో కొంటెతనం పెరిగింది. ఈ కచుణ్ణి చెవి పట్టుకుని 'చెప్పు' అని బెదిరిస్తే తనే గురువులా ప్రవర్తిస్తే ఏంచేస్తాడు? ఆ వెర్రి ఆలోచనకి ఆమెకే నవ్వొచ్చింది. నవ్వు ఆపుకోలేక పైకి నవ్వేసింది. పరధ్యానంగా ఉన్న కచుడుకూడా దేవయానితోపాటు నవ్వేశాడు.

"ఇందులో విశేషమేముంది చెప్పండి? నేను వచ్చినరోజునే రాక్షస బాలురతో గోశాలకి వెళ్ళాను కదా! అక్కడ రంగు రంగుల పూలు ఎన్నో ఆ గోవులముందు పడేసి ఉన్నాయి. నాకు ఆశ్చర్యం వేయటమే కాకుండా, ఒక విషయం అర్థమైంది. ఇక్కడెవరూ వాసనలేని పూలు వాడరని. అందుకే ఎంత అందంగా ఉన్నా పరిమళం లేనివి నేను తీసుకురాను. మీకోసం తెచ్చేపూలు అన్నీ నేను ఏరిఏరి తెస్తున్నవే."

కచుడు అక్కడనుంచి కదిలాడు.

కచుడి పరిశీలనా శక్తిని, గురు పుత్రికగా తనమీద అతనికున్న గౌరవాన్ని తలుచుకుంటూ అలానే కూచుంది దేవయాని

ఈ కచుని మాటల్లో తన పట్ల ప్రేమ కానీ, తన మనసుకి నచ్చిన మాటలుగానీ ఒక్కటి గానీ లేదన్న విషయం దేవయాని మనసుని బాధించింది. అతని ప్రతి మాట మళ్ళీ మళ్ళీ మననం చేసుసుంటున్నకొద్దీ దేవయానికి నిరుత్సాహం కలిగింది ... ఈ మాటు వచ్చినపుడు, - "నువ్వంటే నాకు ఎంతో ప్రేమ - నేనంటే నీకు ప్రేమ లేదా?" అని అడిగేయాలని గట్టిగా నిశ్చయించుకుంది. కానీ కచుడు తన తండ్రికి చెప్తే? తను అపహాస్యం పాలయితే?

ఒకటి మాత్రం నిజం - కచుడికి తనంటే అగౌరవం లేదు, నిర్లక్ష్యం లేదు, అశ్రద్ధ లేదు - అయినా విద్యాభ్యాసంకోసం వచ్చిన బాలుడు ఏం మాట్లాడుతాడిప్పుడే? దేవయాని కచుడిమీద తన ప్రేమను, ఆవేశాన్ని స్నేహంగా మార్చుకుంది అప్పటికి. కచుడి మాటల్నీ రూపాన్నీ తలుచుకుంటూ, తన నిత్య కృత్యంలో మునిగిపోయింది.

స్నేహం

బృహస్పతి కుమారుడు కచుడు నియమ వ్రతశీలుడు. బ్రహ్మచర్య దీక్షా సంపన్నుడు. ఆ విషయం గ్రహించిన దేవతలు ఎంతో విశ్వాసంతో మృతసంజీవనీ విద్య సంపాదించేందుకు శక్తీ నేర్పూ ఉన్న కచుణ్ణి ఎంపిక చేశారు. శుక్రాచార్యుణ్ణీ, దేవయానినీ సేవించటంలో లక్ష్యం మృతసంజీవనీ విద్య సంపాదించటమే. ఆ విషయాన్ని కచుడు విస్మరించలేదు.

దేవయాని చూపే ఆప్యాయతని కచుడు గమనిస్తూనే ఉన్నాడు. అతను ప్రేమపాశాల్లో చిక్కుకోదలుచుకోలేదు. దేవతల అభ్యర్థన అతని చెవుల్లో మారు మోగుతూనే ఉంది. శుక్రాచార్యులు కనపరచే పుత్రవాత్సల్యానికీ, దేవయాని ప్రకటించే అభిమానానికీ ఆనందం పొందుతున్న కచుడు, ఈ అవకాశం వాడుకుని వీలైనంత త్వరలో విద్య సంపాదించా లనుకుంటున్నాడు. తన వారికి సహాయం చేయాలని తాపత్రయపడుతూనే ఉన్నాడు. దేవయానిని సంతోష పెట్టమనీ, స్నేహంగా ఉండమనీ పెద్దలు చెప్పిన హితవును పాటిస్తూనే ఉన్నాడు. అయితే, అప్పుడప్పుడు దేవయాని చిలిపిచేష్టలు, అతిచొరవ, అధిక ప్రసంగం కచుడికి చిరాకు కలిగిస్తున్నాయి. దేవయానికి కోపం రాకుండా, శుక్రుడికి అసంతృప్తి కలగకుండా జాగ్రత్తగా మసలుకురావటం తేలికైన పనికాదు ఎంత

త్వరగా విద్య నేర్చుకుని ఇక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోగలనా అని ప్రతి రోజూ అనుకుంటూ కాలం గడుపుతున్నాడు.

దేవయానికి కచుడిమీద అనురాగం రోజు రోజుకీ వృద్ధి పొందడం మొదలైంది. అతని దినచర్యని శ్రద్ధగా కనిపెట్టడం ఆమె దినచర్యలో భాగమైంది.

కచుడు ఎప్పుడు స్నానసంధ్యాదులు పూర్తి చేస్తాడో, ఎప్పుడు రాక్షస బాలురతో అడవికి వెడతాడో, ఎప్పుడు విశ్రమిస్తాడో దేవయానికి బాగా తెలుసు. కానీ, రాక్షస బాలురతో కలసి అడవికి వెళ్ళటమే ఆమెను బాధించింది.

'అడవిలో నడుస్తుంటే, అతని సుకుమారమైన పాదాలు కందిపోతేః ముళ్ళూ, రాళ్ళూ గుచ్చుకుని రక్తం కారితేః అమ్మో!'

రాక్షస బాలుర వెంట నడుస్తూ, వెనకపడిన కచుని రూపం ఆమె కళ్ళముందు కనిపించింది. దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది దేవయాని.

దేవయాని మానసిక వికారాన్ని, యౌవనపు పొంగును గమనిస్తూనే ఉన్నాడు కచుడు. కాని, అతని ధ్యేయం అతని కళ్ళముందు నుంచి కొంచెం కూడా అటూ ఇటూ కదలలేదు. దేవతల ఆశలు వమ్ము చేయడు. నిజానికి దేవలోకం నుంచి వచ్చినప్పటి నుంచీ బెంగగానే ఉంది-ఎప్పటికి మృతసంజీవని లభ్యమవుతుందో, ఎప్పటికి తన వారిని చూడగలడోని. తన ఉత్తీర్ణతని చూసి, సంతృప్తితో వెలిగే తన తండ్రి ప్రసన్నవదనాన్ని తలుచుకున్నాడు కచుడు ఆ క్షణం. కానీ ప్రస్తుతం ఈ రాక్షస బాలుర అసూయ భరించటం ఎంత కష్టంగా ఉందో అని విషాదవదనుడయ్యాడు మరుక్షణం!

మనసులో కలత చెందుతున్నా, గంభీరంగా, కార్యదీక్షాపరుడై చరిస్తున్నాడు కచుడు. దేవయాని నుంచీ, గురువు నుంచీ, ఆదరాభిమానాలు పొందుతూనే ఉన్నాడు. దేవయానికి తనమీద ఎలాటి ఆశలూ రేకెత్తించకూడదని ముందే నిశ్చయించుకున్న కచునికి, దినచర్య కత్తిమీద సాములా తయారయింది.

ఆ సంధ్యాసమయంలో ఆకాశం ఎర్రని రంగు నింపుకుంది అందంగా. కిలకిలా రావాలతో తమ గూళ్ళు చేరాయి పక్షులు. మేతకు వెళ్ళిన హోమధేనువులు ఇంటికి మరలి వచ్చేశాయి. అగ్నిగృహంలో అగ్నులు ప్రజ్వరిల్లాయి. కచుడు ఇల్లు చేరలేదు.

దేవయాని తదేక దృష్టితో నిరీక్షిస్తోంది. ఇంకా కచుడి అడుగుల సవ్వడి ఆమె చెవులకి వినిపించ నేలేదు.

పడమటి సంధ్యాకాంతులు చీకటిగా మారి, నలుదిక్కుల వ్యాపించాయి. పొన్న చెట్టుకింద గట్టుమీద దేవయాని అలాగే కూర్చుంది. ఇంకా కచుడి జాడ తెలియలేదు.

రివ్వున వీస్తున్న గాలికి దేవయాని పల్లెవాటు తొలగింది. ఉలిక్కిపడింది.

ఏదో అడుగుల కదలిక, గబగబా ముందుకు వచ్చింది. పొన్నచెట్టు నుంచి ఆకులు గాలికి కదిలి, నేలరాలాయి.

దేవయాని చూపు మళ్ళా అంతే!

కచుడు రాలేదు.

దట్టంగా అలుముకున్న చీకట్లో, అక్కడే అలానే కదలకుండా కూర్చుంది దేవయాని.

తన కోసం అందమైన పూలు ఏరుతూ, తన తండ్రికి శ్రద్ధగా సమిధలు ఏరుతూ ఆలస్యం చేశాడేమో! అయినా ఇంత సమయమా?

ఉన్నట్టుండి దేవయాని గుండె జల్లుమంది. అడవిలో క్రూరజంతువులూ, విషసర్పాలూ తిరుగాడుతుంటాయి. తన కచుడు ఏ ఆపదలోనైనా చిక్కుకుంటే? గజగజా వణికిపోయింది కళ్ళనిండా నీళ్ళు నిలిచాయి. అటూఇటూ తిరిగింది. మనసు మనసులో లేదు

శుక్రాచార్యుల దగ్గరనున్న విద్యార్థులందరిలోనూ పరిపూర్ణ వాత్సల్యాన్ని చూరగొన్నది కచుడొక్కడే. అందుకేగా రాక్షస బాలురకు అసూయ! కచుడి పట్ల తన ప్రేమ రహస్యంగా దాచుకోవటం ఇక సాధ్యం కాదనిపించింది దేవయానికి.

వేగంగా తండ్రిని సమీపించింది ఆమె. దీనంగా ఉన్న ఆమె ముఖం చూస్తూనే 'విషయమేమి'టని ప్రశ్నించాడు శుక్రుడు. జగత్పూజితుడైన బృహస్పతి కుమారుడూ, తన ప్రియ శిష్యుడూ అయిన కచుడు, అడవి కెళ్ళిన వాడు తిరిగి రాలేదా?

శుక్రుని మనసు కలత చెందింది. దేవయాని తండ్రి ముందు నిలబడే ఉంది.

వెంటనే శుక్రాచార్యులు ధ్యాననిష్ఠలో మునిగిపోయారు. ఆశ్చర్యం! మృతుడై, మద్దిచెట్టుకు కట్టేసి ఉన్న కచుడు ఆయన దివ్యదృష్టికి గోచరించాడు. రాక్షస బాలుర అసూయను గుర్తిస్తున్నాడు ఈ మధ్య. కానీ, ఇంత క్రూరానికి పాల్పడతారని అనుకోలేకపోయాడు శుక్రుడు.

ఆలస్యం తగదని వెంటనే మృతసంజీవనిని ఆదేశించాడు, కచుణ్ణి వెంట బెట్టుకు రమ్మని. తనకు అసమానమైన కీర్తినీ, గౌరవాన్నీ ఇచ్చిన మృతసంజీవని విద్య కచుణ్ణి క్షణాల్లో పునర్జీవితుణ్ణి చేయగలదు అని శుక్రుడికి తెలుసు.

'ఈ కచుడికే ఆపద కలిగితే, ఆ బృహస్పతి ముఖం ఎలా చూడగలిగే వాడిని నేను? దేవలోకంలో ఎలాటి అవమానాల పాలయేవాణ్ణి నేను!' అను కుంటున్న శుక్రుడి ముందు కచుడు అవనతవదనుడై నిలబడ్డాడు.

దేవయాని ఆనందానికి హద్దు లేదు. రెప్పపాటు లేకుండా నఖశిఖపర్యంతం కచుణ్ణే చూస్తూంది ఆమె.

శుక్రాచార్యులు తనను పునర్జీవితుణ్ణి చేయటంలో ఈ దేవయాని పాత్ర ముఖ్యమైందే అయి ఉంటుందని అర్థమయింది కచుడికి. ఈమె ఋణం ఎలా తీర్చుకోవటం?

"నిన్ను నా కళ్ళతో చూసేవరకూ నా ప్రాణం నిలవలేదు!" దేవయాని మాటలకి ఏం చెప్పాలో తోచని కచుడు, "ఊ" అన్నాడు తలపంకించి.

"ఆ రాక్షస బాలురు నిన్ను చంపి, చెట్టుకు కట్టారని మా తండ్రి చెప్ప గానే వినేసరికి నా గుండె ఆగినట్లే అయింది తెలుసా? వాళ్ళు నిన్ను పెట్టిన బాధలు తల్చుకుంటే నా ఒళ్ళు జలదరిస్తోంది భయంతో." దేవయాని గొంతు గాద్గదికమైంది.

తనే తప్పు చేసినవాడిలా తల వంచుకు నిలబడ్డాడు కచుడు.

"నేను వచ్చేశానుగా, ఇంకెందుకీ వేదన?" నెమ్మదిగా అన్నాడు.

ఆ రెండు మాటలే దేవయానికి పన్నీటి జల్లులయ్యాయి.

"నువ్వు అడవికి హోమధేనువుల వెంట ఇక వెళ్ళొద్దు. ఆ పని రాక్షస బాలురే చేస్తారు. నేను మా తండ్రి గారితో చెప్పి, ఆ పని నుంచి నిన్ను తప్పిస్తాను. నువ్వు అడవికి వెళ్ళడం అంటేనే నాకు భయమేస్తూంది."

దేవయాని మాటలకి నవ్వొచ్చింది కచుడికి.

"విద్యార్థిగా అందరితో బాటు అన్ని పనులూ నేనూ చెయ్యాలిగా? అయినా ఇలా ఇంకోసారి జరగదులే" అన్నాడు ఆమెను సముదాయిస్తూ.

దేవయానికి కచుడిమీద అనురాగం ద్విగుణీకృతమైంది.

రాక్షస బాలురకు కచుడిమీద అసూయ పెరగసాగింది.

సంధ్యాకాంతులు ఆకాశంలో నిండే సమయానికి, రోజూ ఇంటికి క్షేమంగా వస్తున్న కచుణ్ణి చూసి దేవయాని మనసు ఆనందమగ్నమయింది. కచుడి కార్య దీక్షకు మురిసిపోయింది.

ప్రణయాంకురం

రూపయౌవన లావణ్యవతి అయిన దేవయాని ఆ రోజు మరీ అందంగా అలంకరించుకుంది. కేశపాశాన్ని సరిచేసుకుంటూ, పూలకోసం అడవి కెళ్ళిన కచుడి రాకకై ఎదురు చూస్తోంది. ఆ కచుడు తెచ్చే పూలు అందంగా కేశ పాశంలో అలంకరించుకోవాలి కదా రోజూ! దేవయాని ఎదురుచూస్తూనే ఉంది. కానీ, కచుడు రాలేదు. అంధకారం నలుదిక్కులా వ్యాపించినా కచుడు రాలేదు. ఎదురు చూసి చూసి అలసిపోయింది. ప్రశాంతంగా ఉన్న నీటిలో చిన్న రాయి విసిరినట్టుగా, స్తిమితంగా ఉన్న దేవయాని మనసుకి కచుడి కోసం ఎదురు చూడటం అనేది కొంత కలత రేపింది. మళ్ళా రాక్షస బాలురు ఏదైనా ఆపద కలిగించారేమో? కాకపోతే పూలకోసం అడవి కెళ్ళిన కచుడు రావటానికి ఇంత ఆలస్యమా? దేవయాని మనసు భయంతో నిండిపోయింది. మనసు ఏదో కీడు శంకిస్తోంది.

శుక్రుడి దగ్గర కెళ్ళి మళ్ళా ప్రార్థిస్తే. తండ్రి ఏమనుకుంటాడో, ఎన్ని మార్లు దివ్యదృష్టితో లోకాలోకనం చేస్తాడు? ఒకవేళ తండ్రి తన ప్రార్థన వినక పోతే, తన గతేం కాను? కచుడు ఎక్కడున్నాడో, ఎందుకు రాలేదో ఎలా తెలుస్తుంది? తండ్రి తన మనసును గ్రహిస్తే? మానసిక సంఘర్షణలో కొట్టుమిట్టా డింది దేవయాని ఎంతోసేపు, ఎటూ దిక్కుతోచని స్థితిలో ఉంది. ఈ లోకమంతా

ఏమన్నా అనుకోనీ, తండ్రి తన స్థితి గ్రహించనీ, ఏమన్నా కానీ, తన కచుడు తన కళ్ళపడాలి. అంతే!

దీనంగా తండ్రిముందు చేతులు జోడించి నిలబడింది. సురాపానమత్తుడైన శుక్రుడు ఆమెని గమనించలేదు. చాలాసేపు అక్కడ నిలిచింది. ఎంతసేపని? ఆలస్యం ఆమెను ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తోంది. తండ్రి ఆమె వైపు చూడలేదు.

"ఈ రాక్షస బాలురు ఈ మాటూ కచుడికి ఏదో ఆపద తలపెట్టే ఉంటారు. మీరు కచుడిమీద చూపే వాత్సల్యం, నేను కచుడి పట్ల చూపే అభిమానం - వారిని మరీ అసూయాప్రేరితుల్ని చేస్తున్నాయి తండ్రీ! కచుడు ఆపదలోనే ఉండి ఉంటాడు. ఎలాగైనా అతన్ని రక్షించండి."

శుక్రాచార్యులు కూతురివైపు తిరిగాడు. శోకదేవతలా కనిపించింది. కానీ సురాపానమోహితుడైన శుక్రుని మనసుకి దేవయాని మనస్తాపం అవగాహన కాలేదు.

"వస్తాడులే - అతను చాలా ఉత్తముడు, సన్మార్గుడు. కనక, ఒకవేళ మరణించినా పుణ్యలోకాలకి చేరతాడు. ఆ కచుడి కోసం దుఃఖించకు. వెళ్ళు. నీ పనులు నువ్వు చూసుకో." శుక్రాచార్యుడి నిర్లిప్తత దేవయాని భరించలేక పోయింది.

కచుడంటే ప్రాణం కన్నా ఎక్కువగా చూసుకునే తండ్రే ఇలా ఉపేక్షిస్తే, ఇక తనకి దిక్కెవరు? దేవయాని ఆవేదనకు అంతులేదు.

"తండ్రీ! ఆ కచుడు సామాన్యుడా? బ్రహ్మచర్య వ్రతదీక్షా సంపన్నుడు. మీకు ప్రియతముడూ, ఆప్తుడూ అయిన శిష్యుడు. అతను ఆపదలో ఉంటే మీరు సురాపానమత్తులై, మనసుకి పట్టించుకోకుండా ఉండటం ధర్మమా?" దేవయాని గద్గద స్వరం శుక్రుణ్ణి ఏపాటీ కదిలించలేకపోయింది. సురాపాన మహదానందంలో ఉన్నాడు శుక్రాచార్యులు.

దేవయాని సహనం నశించింది. తండ్రికేసి తీక్ష్ణంగా చూసింది.

"సరే వినండి తండ్రీ! ఆ కచుణ్ణి చూస్తే కానీ నేను భోజనం చేయను. నా ప్రాణాలు పోయినా సరే ఇలాగే ఉండిపోతాను. నా ప్రాణాలు పోయినా సరే. మళ్ళా చెప్తున్నా- నా ప్రాణాలు పోయినా సరే" అంటూ దేవయాని భోరున ఏడ్చింది. ఆ రోదన ధ్వని, ఆమె పరుషవాక్కులు శుక్రుడి చెవికి శూలాల్లా గుచ్చుకున్నాయి. మత్తు వదిలింది. మహదానందం కరిగిపోయింది క్షణంలో.

"ప్రాణాలు పోయినా సరే" దేవయాని గొంతు మరొక్కసారి శుక్రుడి చెవిలో మారుమోగింది.

దేవయాని కన్నీళ్ళే తను చూడలేదు. అలాంటిది, దేవయాని ఆ కచుడి కోసం అన్నం తినక, క్రుంగి క్రుశించి ప్రాణాలు వదిలితే?

శుక్రాచార్యుడు కుమార్తె వంక పరిశీలనగా చూశాడు. శోకదేవత సాక్షాత్కరించినట్లు అనిపించింది. సమస్తాన్నీ జయించిన శుక్రుడు, పుత్రికా వాత్సల్యానికి తల ఒగ్గాడు. తన బంగారు తల్లి కళ్ళనీళ్ళు పెట్టడానికి వీల్లేదు. తన గారాల పట్టి మనసు బాధపడటానికి వీల్లేదు.

శుక్రాచార్యుడు శయనాగారం వదిలాడు. శక్తినంతా కూడదీసుకున్నాడు. తన కుమార్తె కోసం తను ఎంతటి పనినైనా సాధించగలడు. శుక్రుడు దివ్యదృష్టి ప్రసరించాడు. కచుడు కనపడలేదు. మళ్ళా ముల్లోకాలూ దివ్యదృష్టితో ఆలోకనం చేశాడు. కచుడు ఎక్కడా లేడు. ఆశ్చర్యం! మరీ ఆశ్చర్యం! సురాపాన సమ్మిశ్రితుడై తన ఉదరంలోనే కనిపించిన కచుణ్ణి చూసి నిర్ఘాంత పోయాడు!

ఇప్పుడు శుక్రుడి మత్తు పూర్తిగా వదిలిపోయింది. రాక్షస బాలుర ద్రోహం అర్థమయింది. సురాపానం ఎంతటి ప్రమాదానికి దారితీసింది! ఆ సర్వశాస్త్ర ప్రవక్త శిరసు సిగ్గుతో వంగిపోయింది. కచుణ్ణి చంపి, కాల్చి, ఆ బూడిద సురలో కలిపి రాక్షస శిష్యులిస్తే, అది సేవించిన తను ఈ లోకాన్నే మరిచి మత్తుడైపోయాడా! తన వివేకం, తన తపశ్శక్తి అన్నీ, అన్నీ ఏమయ్యాయి? శుక్రుడు పశ్చాత్తప్తుడయ్యాడు.

ఎదురుగా దేవయాని కనిపిస్తోంది. ఇప్పు డెలా? ఈ కచుణ్ణి బతికించట మెలా? ఈ గర్భస్థ కచుణ్ణి బతికించినా, తన ఉదరంలోంచి అత నెలా బయటి కొస్తాడు? మృతసంజీవనితో కచుడికి ప్రాణదానం చేస్తే, తన ఉదరం చీల్చుకుని అతను బయటికి వస్తాడు. తను పరమపదిస్తాడా? తన విద్య అక్కడితో పరిసమాప్తమైపోతుందా? శుక్రుడి మనసు ఉద్వేగభరితమయింది.

శిష్యులందరిలో విశ్వాసపాత్రుడు, గురుసేవాతత్పరుడు కచుడు. గర్భస్థ కచుడికే మృతసంజీవని బోధించాలి. అతను పునర్జీవితుడై, తన ఉదరం చీల్చుకు వచ్చి, తనని బ్రతికించాలి. ఇది సాధ్యమా? శుక్రుడికి ఒక్క నిముష మనిపించింది. ఈ కచుడు తనను బ్రతికించకపోతే - తను మరణిస్తే? శుక్రుడి కళ్ళ ముందు నిలిచింది ఇద్దరే! దేవయాని, వృషపర్వ మహారాజు. తన దేవయాని

తను లేకుండా ఈ లోకంలో బతకలేదు. తన రాజు, తన నీతిమీద ఆధారపడి రాజ్యమేలుతున్న వృషపర్వుడు, అతని కూతురు శర్మిష్ఠ, అతని రాజ్య ప్రజలు-అందరూ తన మరణంవల్ల నిస్సహాయులవుతారు.

శుక్రాచార్యుడి పెదాలమీద మందహాసం వెల్లివిరిసింది. 'ఈ కచుణ్ణి బతికించి, నేనూ బతుకుతాను-'

శుక్రుడి ముఖంలోని చిరునవ్వు, దేవయాని నీళ్ళు నిండిన కళ్ళలో గొప్ప వెలుగు నింపింది.

నిశ్చల ధ్యానంలో ఉన్న తండ్రికేసి చూసింది. తనంటే తండ్రికి ఎంత ప్రేమ ఉందో తనకి తెలియంది కాదు. తన కోసం ఏ పనైనా చేయటానికి వెనుకాడడు తండ్రి. ఆ మహనీయునికి అసాధ్యమేముంది? దేవయాని గుండెలో కొండంత ధైర్యం నిండింది.

ఏ విద్య నేర్చుకోటానికి దివినుండి భువికి దిగి వచ్చాడో కచుడు, ఆ విద్య అప్రయత్నంగా సిద్ధించే శుభసమయ మాసన్నమైంది.

శుక్రాచార్యుడు సురాపానాన్ని మహాపాతకంగా శపించాడు ముందు. గర్భస్థ కచుణ్ణి మృతసంజీవనితో పునర్జీవితుణ్ణి చేశాడు. తనువు, ప్రాణం, శక్తి నింపుకున్న కచుడు, బయటపడే మార్గాన్ని బోధించమని శుక్రుణ్ణి వేడుకున్నాడు. మృతసంజీవనీ విద్యవల్ల మాత్రమే కచుడు బతకగలడు, శుక్రుణ్ణి బతికించ గలడు - వెంటనే శుక్రుడు మృతసంజీవనీ విద్యను ఉపదేశించాడు.

కచుడు ధన్యుడు. శుక్రుడి ఉదరం చీల్చుకు వచ్చిన కచుడు, తను నేర్చిన విద్యతోనే గురువుని బతికించాడు. దేవత లప్పగించిన బాధ్యత సునాయాసంగా నెరవేర్చాడు.

ప్రశాంతంగా, నిర్మలంగా ఉన్న కచుణ్ణి చూస్తూ, ఆనందబాష్పాలు ఒత్తుకుంది దేవయాని. 'ఈ కచుణ్ణి ఇక ఎవరూ చంపలేరు' గొప్ప సంతృప్తి కలిగిందామెకి. ఆమెను చూస్తున్న కచుడి ముఖంలో కృతజ్ఞత కొట్టవచ్చినట్టు కనిపించింది.

'ఎంత అదృష్టవంతుడు తను! ఎంత త్వరలో అనితర సాధ్యమైన విద్య చేజిక్కింది!' గొప్ప విజయం సాధించిన భావం కచుడికి కలిగింది.

తన ప్రేమైక మూర్తి కచుడు అజేయుడు. కచుడు ఇక పూర్తిగా తనకు దక్కే సమయమాసన్నమైందని మురిసిపోయింది దేవయాని. దేవయాని ఊహాసౌధం ఆకాశపుటంచుల్ని చేరింది.

విఫల ప్రేమ

మృతసంజీవని విద్య లభించాక కచుడి ప్రవర్తనలో మార్పు వస్తుందనే ఆశతో ఉన్న దేవయానికి నిరాశ ఎదురైంది. మునుపటిలాగే గురువుపైనా, గురు పుత్రిక పైనా అదే విధమైన భక్తి, అదే వినయం, అదే గౌరవం చూపిస్తున్నాడు కచుడు. దేవయాని పట్ల ప్రేమను ఏ మాత్రం వ్యక్తం చేయటంలేదు. దేవయానిలో సహనం నశించింది. ఇతని ప్రాణం నిలబెట్టడం కోసం తను ఎంత ప్రయాస పడిందో, తన తండ్రిని ఎంత ప్రేరేపించిందో తెలియదా - అని ఎన్నిసార్లో మనసులో అనుకుంది.

'రెండుసార్లు నిన్ను బతికించిం దెవరనుకున్నావ్ - నేనే తెలుసా?' అని కచుడికి చెప్పి, తన ప్రేమ వెల్లడి చేస్తే ఏమవుతుంది? దేవయాని పరిపరి విధాల ఆలోచించింది. కానీ అంతలోనే దేవయాని మనసు మారింది.

తను పొరబడుతోంది కానీ ఆదివరకటి కన్నా కచుడు తనని ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధతో గమనిస్తున్నాడు. తన నుంచి అభిమానం సంపాదించేందుకు తాపత్రయపడుతున్నాడు. అతని చూపుల్లో ఏదో నిగూఢత్వ ముంది. అతని చేష్టల్లో ఏదో ఆప్యాయత ఉంది. వచ్చినప్పుడున్న బాల్యం అతనిలో ఇప్పుడు లేదు. శరీరపు బంగారు రంగు, కొనదేరిన నాసిక, చూపుల్లో తీక్షత, మాటల్లో గాంభీర్యం- నూత్న యౌవనంతో మన్మథుణ్ణి మించిన సౌందర్యంతో కనిపిస్తున్నాడు తన కళ్ళకి. అతని సాహచర్యం తనకు లభించటం ఎంత భాగ్యం!

దేవయాని కచునితో తన ప్రణయం ఊహించుకుంటుంటే శరీరం గగుర్పాటు చెందింది. చిరు చెమటను తుడుచుకుంది. నిండైన తన శరీర సౌందర్యాన్ని ఒక్కసారి తనివితీరా చూసుకుంది. ఆమె బిగువైన వక్షోజాలు, ఎర్రని పెదవులు, నల్లని కురులు ఆమె అందాన్ని మరీ అతిశయింప చేస్తుంటే, కచుడి ఆలోచనలతో పరవశించిపోయింది దేవయాని.

ఒకనాడు దేవయానికి మెరుపులాటి ఆలోచన కలిగింది. విద్య అనంతమైంది. శుక్రాచార్యులు సమస్త శాస్త్ర కోవిదులు. ఏదో ఒక శాస్త్రం నేర్చుకుంటూ కచుడు దేవలోకం వెళ్ళకుండా ఇక్కడే ఉండిపోతే ఎంత హాయిగా ఉంటుంది అని పదే పదే తర్కించుకుంది మనసులో.

మృతసంజీవని విద్యను సంపాదించిన కచుడు, ముల్లోకాలనూ జయించి నంత మహదానందంలో మునిగిపోయాడు. గురు శుశ్రూష చేసి మంచి శిష్యు డనిపించుకున్నాడు. గురు పుత్రిక సేవలు చేసి ఆమె మనసును ఆకట్టుకున్నాడు. రాక్షస బాలురకు తన్నెదుర్కొనే ధైర్యం ఇకలేదు. తను సాధించాలనుకున్న విద్య సాధించాడు

మనసు దేవలోకం మీదే ఉన్నా, విద్య నేర్చాక కూడా గురువును, గురు పుత్రిని సేవిస్తూ, సపర్యలు చేస్తూ కొంత కాలం గడిపాడు.

ఆ రోజు ఆశ్రమమంతా విద్యార్థుల అధ్యయనంతో మారుమోగుతోంది. ఉదయ సంధ్యా కాంతులు పొన్న చెట్టు మీద నుంచి శుక్రాచార్యుడి అగ్నిగృహం వైపు ప్రసరిస్తున్నాయి.

అవనత వదనుడై ముకుళిత హస్తుడై శుక్రాచార్యుడి ముందు నిలిచాడు కచుడు. చిరునవ్వుతో కచుడివైపు దృష్టిని సారించాడు శుక్రాచార్యుడు.

"ఆచార్యవర్యా! ఎంతో వాత్సల్యంతో మీరు అపూర్వమైన విద్యను నేర్పారు. మీ ఋణం తీర్చుకొనే భాగ్యం నాకు లేదు. కానీ నాయందు దయ దలచి, నాకు పితృ సేవా భాగ్యాన్ని, స్వజన సేవ భాగ్యాన్ని కలిగించండి, ఆశీర్వదించండి" అని పాదాభివందనం చేశాడు. కచుడి వినయ సంపద, కృతజ్ఞతా భావం శుక్రాచార్యుని మనసుని అలరింపచేశాయి. నిండు మనసుతో "విజయోస్తు, శుభమస్తు" అంటూ దీవించాడు.

కచుడు తిన్నగా దేవయానిదగ్గర కొచ్చాడు. అతని ఉత్సాహాన్ని చూస్తున్న దేవయాని సంబరపడిపోయింది. తన మనసు ఇతనికి అర్థమైందనుకుంది. తన మనసులోని విషయం విప్పి చెప్పడానికి ఇదే మంచి సమయమని నిశ్చయించు కుంది. కళ్ళలో మెరుపు, చెక్కిళ్ళలో ఎరుపు ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తుంటే అధరం స్పందిస్తుంటే కచుడికి దగ్గరగా వచ్చింది దేవయాని.

"నువ్వు మా తండ్రి దగ్గరకొచ్చినప్పట్నుంచీ,నిన్నే నామనసులో నిలుపు కున్నాను. నీ ఎడబాటు నేను సహించలేను. నా ఆశలన్నీ నిరాశలైతే నేను జీవించలేను." ఆమె మాటలు తడబడ్డాయి. ఆమె ఏమంటుందో అర్థం కావటం లేదు కచునికి.

"ఇంక నా మనసు దాచుకోలేను. నువ్వు బ్రహ్మచారివి. నేను కన్యను. నా భావనలో మన కలయిక ఎన్నడో జరిగిపోయింది. మృత సంజీవని విద్యతో పాటు నన్నూ స్వీకరించు. నా ప్రేమను అర్థం చేసుకో." ఓర కంటితో కచుణ్ణి చూసింది.

నిర్ఘాంతపోయాడు. ఆశనిపాతం లాంటి ఆ మాటలకి అతనికి నోటమాట రాలేదు. అత్యంతమైన విషాదం అతని ముఖాన్ని అలుముకుంది. ఇలాంటి పరిస్థితి ఎదుర్కోవలసి వస్తుందని ఊహించని కచుడు స్తంభించిపోయాడు క్షణ కాలం. కానీ, ఇంత కాలం తనను అభిమానించి, తన ప్రాణాలు నిలబెట్టిన దేవయానికి ఏ సమాధానం చెప్పగలడు? దేవయానికేసి చూశాడు. ఆమెలో సౌందర్యం, ఏదో అమాయకత్వం, మరేదో అహంకారం, మరేదో పట్టుదల - అలా, అలా అతని కళ్ళముందు కదలాడాయి.

దేవయాని ఆత్రంగా అతనివంకే చూస్తోంది. తన మాట కాదనడనే ధైర్యం ఉన్న ఆమె ముఖంలో ఆశ చిగురించింది. కానీ, క్షణంలో అది మాయమైంది.

"నీ నోటితో ఇలాటి మాటలు ఉచ్చరించటమే అధర్మం. గురువుకు శిష్యుడు పుత్రునిలాటి వాడు. అంటే నువ్వు నాకు సోదరివి. ఈ ధర్మం విస్మరించావా? నువ్వంటే నాకు చాలా అభిమానం, గౌరవం. కానీ, నీ కోరిక మన్నించలేను."

కచుడి మాటల్లో గాంభీర్యం, అతని చూపుల్లోని నిశితత్వం దేవయానిని కదిలించి వేశాయి. ఒక్కసారి, వజ్రఘాతంలా గుండెను ముక్కలు ముక్కలు చేశాయి ఆ మాటలు, ప్రతి మాటా శూలంలా తిన్నగా మనసును గుచ్చుకుంటుంటే తీరని అవమానం పాలయింది అభిమానవతి దేవయాని ఆ క్షణంలో. అంటే! ఇంత కాలం ఈ కచుడు కపట నాటక మాడి తన మనసును మాయ చేశాడన్న మాట! ఇతడు వంచకుడు! ద్రోహి! విశ్వాసఘాతకుడు! దేవయాని కళ్ళు నిప్పులు కురిశాయి. శుక్రాచార్య తనయగా తన శక్తి సామర్థ్యాలు తనకి తెలుసు. ఇతనికేం తెలుసు? దేవయానిలో కచునిపై పగ పెరిగిపోయింది.

"నా ప్రేమ విఫలం చేశావు. కనక నీవు పొందిన మృత సంజీవనీ విద్య పని చేయదు! తక్షణం ఇక్కడి నుంచి కదులు."

ఉగ్రురాలైన దేవయాని ఆడనాగులా కనిపించింది కచుడి కళ్ళకు. ధర్మ పరుడైన కచుడు ఆమె వంక ప్రశాంతంగా చూశాడు. కచుడు నియమ నిష్ఠా గరిష్ఠుడు. వేదాధ్యయన తత్పరుడు. గురు సేవా పరాయణుడు. బ్రహ్మచర్య దీక్షా సంపన్నుడు. అలాటి కచుడు సాధించిన విద్య నిష్ప్రయోజన మవటమా?

"నీ శాపం వల్ల మృత సంజీవని విద్య నాకు పని చేయక పోయినా, నా చేత ఉపదేశం పొందినవారికి పని చేయును గాక! అధర్మపరురాలవైన నిన్ను, అహంకారివైన నిన్ను సవర్ణుడు చేపట్టకుండును గాక!"

ధర్మపరుడైన కచుడి శాపానికి దేవయాని గజగజ వణికిపోయింది. తిరిగి ఆమె వంక చూడకుండా వేగంగా కదలిపోయాడు కచుడు.

అనుకోని ఈ సంఘటనకి దేవయాని క్రుంగిపోయింది. అనుదినం పెంచు కున్న ఆశలూ, కన్న కలలూ ఇలా క్షణంలో కూలిపోవటంతో, ఒంటరిగా, నిస్సహాయంగా గున్నమావి చెట్టు కింద కూచుని, మోకాళ్ళపై తలాన్చి వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది.

తన ప్రేమ విఫలమైంది. తన యౌవనం అడవి కాచిన వెన్నెలైంది. సృష్టికర్త తన కి సౌందర్యాన్ని ఎందుకిచ్చినట్లు - అనుకుంటూ, దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది దేవయాని.

తన జీవితానికి మరణమే శరణ్యమా? కాదు కాదు. తను పిరికిది కాదు. తన శక్తి యుక్తులు తనకి తెలియనివి కావు. తను శుక్రాచార్యుల ఏకైక పుత్రిక. ఈ తన ఓటమి భవిష్య జీవితానికి ఓటమి కాకూడదు. స్వాభిమానవతి అయిన దేవయాని తన జీవితానికి మార్గాంతర మేమిటో అనే ఆలోచనలో చెక్కిట చేయి చేర్చి, అలాగే కూర్చుండి పోయింది.

ఆశాంకురము

స్వాభిమానవతి దేవయాని కచునిపట్ల తన ప్రేమ విఫలమైందని మన స్తాపం చెందినా వెంటనే తన శక్తి యుక్తుల్ని కూడదీసుకుంది. మనస్సును స్థిమితపరుచుకుంది. కచుని ప్రేమ ఒక్కటే తన జీవిత లక్ష్యం కాదని నిశ్చ యించుకొంది. తాను యౌవనవతి, సౌందర్యవతి, సర్వశాస్త్ర పారంగతుడైన శుక్రాచార్యుల కుమార్తె, స్వర్గాధిపతి ఇంద్రుడి మనవరాలు - తనకేం తక్కువని బాధపడాలి.

దేవయాని గుండె ధైర్యం తెచ్చుకుని, జీవితం పట్ల ఆశ నింపుకుంటున్న సమయంలో, కచుడి శాపం గుర్తొచ్చింది. పెదాలపైన చిన్న నవ్వు నిలిచింది. ఈ వృషపురంలో తనకు ఈడైన పురుషుడు లేడు. అయినా శుక్రాచార్యుని ఏకైక పుత్రికకు, ఏ ధర్మమో, న్యాయమో అండగా నిల్చి సక్రమ మార్గాన్ని చూపించదా? దేవయానికి భవిష్యత్తు ఆశాజనకంగా కనిపించింది. ఎప్పుడు ఏం జరుగుతుందో ఎవరికేం తెలుసు?

దేవయాని అలా అనుకుంటుండగానే ఎదురుగా గున్నమావిమీది కోయిలమ్మ మధురమైన కంఠం చెవికి సోకింది. అంతలోనే, వనవిహారానికి రమ్మని దేవయానికి ఆహ్వానం పంపింది రాజకుమారి శర్మిష్ఠ.

వృషపర్వుని కుమార్తె శర్మిష్ఠ, ఆమె పరిచారికాసహస్రం, దేవయాని, అంతా కలసి వన విహారానికి, జలక్రీడకు బయలుదేరారు. ప్రశాంతవాతావరణం, ప్రకృతి శోభ వారి మనసులకీ, శరీరాలకీ ఆహ్లాదాన్ని కలిగించింది. కొలనులో ఒకరిమీద ఒకరు నీరు జల్లుకుంటూ, కలువ మొగ్గల్ని ఒకరిమీదికి ఒకరు విసురుకుంటూ, పరిహాసాలాడుకుంటూ కాలాన్ని మరిచిపోయారంతా.

ఉన్నట్టుండి ఏదో పెద్ద ధ్వని ఆ ప్రాంతమంతా ప్రతిధ్వనించినట్టయింది. జల క్రీడల్లో అప్పటివరకు నిమగ్నమైన వాళ్ళంతా సంభ్రమంతో అటూ ఇటూ చూశారు. ఎక్కడా ఏమీ కనిపించలేదు. అదో పెద్దగాలి-భయంకరమైన గాలి-హోరుమంటున్న ధ్వనిలా ఉంది.

జలక్రీడలు ఆపి, తత్తరపాటుతో వాళ్ళంతా గట్టుకు చేరుకున్నారు. ఒడ్డున ఉన్న ఆ వస్త్రాలు గాలికి ఒకదానితో ఒకటి కలిసిపోయాయి. వేగంగా గట్టుచేరిన శర్మిష్ఠ తొందరలో చేతికందిన వస్త్రాన్ని శరీరానికి చుట్టుకుంది. అది దేవయాని చీర!

ఉధృతంగా గాలి వీస్తూనే ఉంది. దేవయాని గట్టు చేరింది. తన చీర శర్మిష్ఠ ఒంటిమీద కనిపించింది. అంటే, తను శర్మిష్ఠ చీర కట్టాలా? ఛీ! ఇది తీరని అనుమానమనిపించింది దేవయానికి.

"నేనెవరనుకుంటున్నావే? శుక్రాచార్యులవారి పుత్రికను. తెలియదా? నీవు కట్టి విడిచిన బట్ట నేను కడతానా?" దేవయాని ఉరిమింది. శర్మిష్ఠ తీక్షణంగా దేవయాని వంక చూసింది. దేవయాని పట్టించుకోలేదు.

"నీ తండ్రి, నీరాజ్యంలో ప్రజలు అందరూ నా తండ్రి సహాయం మీద, హితవు మీద ఆదారపడి బతుకుతున్నారు. మరిచిపోకు. నువ్వు కట్టిన బట్ట నేను కడతానా?" దేవయానిలోని అహంకారం ఆడనాగులా బుసలు కొట్టింది.

"ఓహో! మా తండ్రి రాజ్యంలో, మా తండ్రిని పొగిడి దీవించి, పొట్ట నింపుకుంటున్నారు మీ తండ్రి. నీకు అంత గర్వమా? నేను కట్టిన బట్టకట్టవా?"

శర్మిష్ఠ కోపావేశంతో పరిచారికల సహాయంతో నగ్నంగా ఉన్న దేవయానిని ఈడ్చుకువచ్చి దగ్గరలో ఉన్న బావిలోకి తోసేసింది. పరిచారికా సహస్రంతో గర్వంగా అంతఃపురం చేరింది.

వృషపర్వుని రాజ్య వైభవమంతా శుక్రాచార్యుల వారిపైనే ఉంది వృషపర్వునికి శుక్రుడంటే భక్తిప్రపత్తులున్నాయి. వేదవేదాంగపారంగతుడు, నీతి శాస్త్రవేత్త అయిన శుక్రాచార్యుని ఏకైక పుత్రికకు తీరని అవమానమా? దేవయానిలో అసూయ, ద్వేషం మరింత పెరిగిపోయాయి. తండ్రితో చెప్పి వృషపర్వుని రాజ్యాన్ని సర్వనాశనం చేయించాలి. ఈ బావిలోంచి బయటపడి ఎలాగైనా శర్మిష్ఠమీద పగ సాధించాలి. దేవయాని కళ్ళు నిప్పులు కురిశాయి ఆ క్షణం.

ఎవరైనా ఆ మార్గాన రాకపోతారా, తనను రక్షించకపోతారా అనే ఆశతో ఎదురుచూస్తున్న దేవయానికి ఎక్కడో గుర్రపుడెక్కల చప్పుడు వినిపించింది. ఆ శబ్దం అలా వచ్చి వచ్చి ఆగిపోతుంటే, దేవయాని ఊపిరి బిగబట్టి, బావిలో ఉన్న చెట్టు వేళ్ళని ఆధారం చేసుకుని ఎదురుచూస్తోంది

అడవికి వచ్చిన యయాతి మహారాజు తిరిగి తిరిగి అలసిపోయాడు. నీటి కోసం వెతుకుతూ, అడవిలో ఉన్న బావి దగ్గర కొచ్చాడు ఏదో ఆర్తనాదం వినవస్తోంటే, అప్రయత్నంగా బావిలోకి చూశాడు.

దిగ్భ్రాంతుడయ్యాడు యయాతి. సంపూర్ణ యౌవ్వనంలో వెలిగిపోతున్న స్త్రీమూర్తిని చూస్తూ మళ్ళీ బావిలోకి తొంగి తొంగి చూశాడు నిండైన వక్షోజాల మీద కన్నీళ్ళు జలజల ప్రవహిస్తున్నాయి. పద్మాల్లాంటి కళ్ళు దుఃఖంతో ఎరుపెక్కి మరీ అందంగా కనిపించాయి. ఆ శరీరావయవాల పొందిక అతని చూపుల్ని అటునుంచి మరల్చలేకపోయింది.

క్షణంలో, యయాతిలోని రాజధర్మం మేల్కొంది. ఈమెను ఉద్ధరించాలి. ఈ పాడు పడిన బావినుంచి వెంటనే పైకి తీయాలి. యయాతి దేవయానికేసి చూస్తుంటే, ఇంతకుముందు వేటకు ఆ ప్రాంతానికి వచ్చిన యయాతిని చూసింది గనుక, వెంటనే గుర్తించింది దేవయాని.

"ఎవరు నువ్వు? ఈ బావిలో ఎలా పడ్డావ్?" అన్నాడు యయాతి మహారాజు సానునయంగా.

తాను ప్రసిద్ధుడైన శుక్రాచార్యుని కుమార్తెననీ, ప్రమాదవశాన బావిలో పడ్డాననీ, ఉద్ధరించి పుణ్యం గట్టుకోమని చెప్పి, యాయాతిని వేడుకుంటుంటే దేవయాని గొంతు గాద్గదికమైంది.

రాజధర్మం మూర్తీభవించిన యయాతి మహారాజుకి ఆమె దీనస్థితి చూస్తుంటే మనసు కరిగిపోయింది. తన దక్షిణ హస్తంతో ఆమె కరకమలాన్ని పట్టి బావిలోనించి పైకి తీశాడు. దేవయాని శరీరాచ్ఛాదనం కోసం తన మీద ఉన్న ఉత్తరీయాన్ని ఆమెకు ఇచ్చాడు.

యయాతి హస్తస్పర్శకు పులకించిపోయింది దేవయాని. కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా దేవయాని నమస్కరిస్తుంటే, యయాతి ఆర్తురాలిని ఉద్ధరించాననే తృప్తితో తన పురానికి బయలుదేరాడు.

యయాతి మరలిపోయిన తరువాత కచునిశాపం గుర్తొచ్చింది దేవయానికి. తన చేయిపట్టి బావిలోనుంచి బయటకుతీసిన యయాతి రూపం ఆమె కళ్ళముందు నిలిచింది. ఇంతకు ముందు అడవికి వేటకు వచ్చినప్పుడు యయాతిని చూసింది కానీ, పరిశీలనగా చూసే అవకాశం కలుగలేదు దేవయానికి. ఆజానుబాహుడు, రాజఠీవితో ఒప్పారిన యయాతి ముందు నిష్ఠాగరిష్ఠుడై, నియమవ్రతశీలుడైన కచుడు ఎలా సాటి వస్తాడు? శౌర్యధైర్య పరాక్రమాలతో రాజ్యపరిపాలన చేస్తున్న ఈ మహాచక్రవర్తికి వ్రతదీక్షాపరుడైన బ్రహ్మచారికీ సామ్యమా?

యయాతి మహారాజు హస్తస్పర్శ దేవయానికి పులకాంకురాలు కలిగిస్తూనే ఉంది. యయాతి మహారాజు తనను వివాహం చేసుకుంటే, మహారాణి భోగభాగ్యాలు తను అనుభవిస్తుంటే ఓహో! దేవయాని ఆలోచనలు పరుగులు తీశాయి. తనకు మహారాణి యోగం ఉండబట్టే ఆ ఛాందస బ్రహ్మచారి పొత్తు తప్పింది. దేవయాని అటూ ఇటూ చూసింది.

యయాతి మహారాజును వివాహమాడటం తనకు సాధ్యమా? ఎందుకు కాదు? దేవయాని చూపులు తీక్షణమయ్యాయి. అదే తన జీవిత లక్ష్యం! ఆ లక్ష్య సాధనకి మార్గమేమిటో ఆలోచిస్తూ ఆ బావి దగ్గరే నిలబడింది

యయాతి మహారాజును తలుచుకుంటుంటేనే అణువణువూ స్పందించింది దేవయానికి. ఆశాసౌధాలు నిర్మిస్తూ అలాగే ఉండిపోయింది దేవయాని అక్కడ అడవిలో బావి దగ్గర.

పాణిగ్రహణం

ఆలోచనా సముద్రంలో ఈదులాడుతున్న దేవయాని భుజం మీద ఎవరో చేయివేసే సరికి ఉలిక్కిపడింది. వెనక్కి తిరిగి చూస్తే తన పరిచారికే; వృష పర్వపురానికి రమ్మని ప్రార్థిస్తుంటే శర్మిష్ఠ చేసిన అవమానం ఉప్పెనలా ఆమెను కదల్చివేసింది.

అవమానంతో ఆ వృషపర్వపురంలో తను మళ్ళా అడుగు పెట్టడమా? అసంభవం! కానీ తన భవిష్యత్కార్యక్రమ మేమిటో తనకే తెలియటం లేదు. తన తండ్రి శుక్రాచార్యులు అన్నీ నిర్ణయించగల సమర్థుడు. తనకు జరిగిన అవమానం, తను తీసుకున్న నిర్ణయం తండ్రికి తెలియజేయమని చెప్పి పరిచారికను పంపించేసింది దేవయాని.

ఆ బావిలో నుంచి తన చేయిపట్టి తనను పైకి తీసిన యయాతి రూప రేఖలు తనని వెంటాడుతుంటే, తనకు జరిగిన అవమానం తనను దహించి వేస్తుంటే, దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది దేవయాని.

దేవయాని స్థితి, నిర్ణయం విని నిర్ఘాంతపోయాడు శుక్రాచార్యుడు. వేగంగా బావి దగ్గరకొచ్చాడు. కోపంతో, ఆవేశంతో మలమల మరిగిపోతోంది దేవయాని.

ఆమెను చూడగానే అతని మనసు కదిలిపోయింది. గారాలపట్టి కన్నీళ్ళు అతను చూడలేడు. అయినా ఆమెను సముదాయిస్తూ, కోపం వల్ల వచ్చే శత విధాలైన అనర్థాలను వివరిస్తూ, ఎంతో సేపు ప్రయత్నించాడు ఆమె మనసు మార్చాలని.

ఏ పరిస్థితిలోనూ వృషపర్వపురంలో అడుగు పెట్టనని పట్టుబట్టిన కూతుర్ని చూస్తుంటే ఏం చేయాలో తోచలేదు శుక్రాచార్యునికి.

ప్రాణంతో సమంగా చూసుకుంటున్న కుమార్తె ఒక వంక, ప్రాణంతో సమానంగా పెద్ద చేసిన వృషపర్వుని రాజ్యం మరోవంక. ఇటు కుమార్తె బాధ్యత, అటు రాజ్యపరిక్షణ బాధ్యత. ఏది నిలుపుకోవాలో, ఏది వదులుకోవాలో తేల్చుకోలేక మానసిక సంఘర్షణలో కొట్టుమిట్టాడాడు శుక్రాచార్యుడు. అతని మనసు చివరకు కుమార్తెవైపే మొగ్గింది.

దేవయానిని వదిలి తనుండలేడు. దేవయాని తన సర్వస్వం. తన ప్రాణం.

తండ్రి నిర్ణయానికి మురిసిపోయింది దేవయాని.

ఈ వార్తవిన్న వృషపర్వుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. గజగజలాడిపోయాడు భయంతో! శుక్రుడు లేకపోతే తనకీ రాజ్యం నిలవదు. శర్మిష్ఠ తప్పిదాన్ని మన్నించమని కోరటానికి, దేవయాని కోరిక ఏదైనాసరే తీర్చటానికి, శుక్రుణ్ణి వెంటపెట్టుకురావటానికి హుటాహుటి బయలుదేరాడు వృషపర్వుడు పరివారంతో.

దేవయాని ముఖం పక్కకు తిప్పుకుంది. శుక్రునికి నమస్కరించి శర్మిష్ఠను క్షమించమని కోరాడు వృషపర్వుడు.

శుక్రుడు దేవయానివంక చూశాడు.

దేవయాని చూపుల్లో అగ్నిజ్వాలలు పెల్లుబికాయి.

దేవయాని కోరిక తీరుస్తానని వాగ్దానం చేశాడు వృషపర్వుడు.

ఈ అవకాశం కోసం ఎదురుచూస్తున్న దేవయాని కళ్ళముందు, తనను ఈడ్చుకుపోయి బావిలో పడేసిన శర్మిష్ఠరూపమే నిలిచింది. ఆ శర్మిష్ఠ కన్యకా సహస్రంతో తనకు దాసికావాలి-అదే తన కోరిక!

శుక్రాచార్యుడు దేవయాని కోరిక విని విస్తుపోయాడు.

వృషపర్వుడు నిశ్చేష్టితుడయ్యాడు.

దేవయాని పట్టుదల, పగ, కక్ష ఎలాటివో శుక్రునికి తెలియబట్టి చాలా వ్యధ చెందాడు. సురక్షిత రాజవైభవం కోసం కుమార్తె సుఖం త్యాగం చేయక తప్పిందికాదు వృషపర్వుడికి!

దేవయాని ఆనందానికి హద్దులేదు. శర్మిష్ఠ తన దాసి కన్యాకాసహస్రం తన పరిచారికలు ఇక. తను సాధించలేనిదేముంది అని గర్వంగా అనుకుంటున్న దేవయానిని యయాతి రూపం వెంటాడుతూనే ఉంది. ఆమె మనసుకి మానసిక ప్రశాంతత కరువైంది. కచుని శాపం చెవుల్లో మారుమోగుతూనే ఉంది. యయాతి మహారాజును మళ్ళా చూడగలనో లేదో అనే బెంగ మనసులో మెదులుతూనే ఉంది.

రోజులు గడుస్తున్నాయి ఆనాడు ప్రకృతిశోభ ఇనుమడించినట్లుంది. ఎక్కడ చూసినా వికసించిన పుష్పాలు, ఎటుచూసినా పక్షుల కిలకిలారావాలు-ఉద్యానవనం నందనవనంలా వుంది.

పరిచారికా సహస్రంతో, దాసి శర్మిష్ఠతో మహా వైభవోపేతంగా వన విహారానికి బయలుదేరింది దేవయాని. కడివెడు కన్నీళ్ళు గొంతులో దాచుకుని వెంట నడిచింది శర్మిష్ఠ.

అంతా వనంలో పూలు కోశారు. అక్కడున్న అశోక, వకుళ, పున్నాగ, గన్నేరు వృక్షాలకింద విహరించారు. దగ్గరలోని ఇసుక తిన్నెమీద కూచుని వినోద కాలక్షేపం చేశారు.

దేవయాని అటు ఇటు దిక్కులు చూసింది. మన్మథుడు ఆమె మనోరథం తీర్చాడా అన్నట్లు మృగయా వినోదుడై అడవి అంతా సంచరించిన యయాతి మహారాజు ఆ ప్రాంతానికి వచ్చాడు. వెంటనే అతన్ని గుర్తించింది దేవయాని. ఆమె మనసు ఆనందడోలికల్లో తేలిపోయింది. మహారాజుకు అతిథిసేవ చేసింది.

అక్కడున్న స్త్రీలందరినీ చూస్తున్న యయాతి చూపు రూపలావణ్య శోభితురాలైన శర్మిష్ఠమీద పడింది.

''మీరంతా ఎవరెవరో వివరంగా చెప్పండి'' అన్నాడు ఆ సుకుమారివంక చూస్తూ.

దేవయానికి ఒక్కసారిగా భయం వేసింది.

"నేను ఇదివరకే మీకు తెలుసు. శుక్రాచార్యులవారి కుమార్తెను దేవయానిని. ఈమె నా దాసి శర్మిష్ఠ" అంది ఆలస్యం లేకుండా వేగంగా.

యయాతి ఈ శర్మిష్ఠ సౌందర్యాతిశయానికి ఎక్కడ ఆకర్షితుడౌతాడో ననే భావం ఆమెను నిలువెల్లా దహించివేయసాగింది.

యయాతికి ఎలాటి అవకాశం ఈయకుండా "మీరు నా పాణిగ్రహణం చేశారు. మరిచారా?" నెమ్మదిగా అంది.

యయాతి చూపు ఇటు మరలే లోపల మళ్ళా అంది :

"ఆనాడు బావిలోపడ్డ నన్ను ఉద్ధరించారు. మీ దక్షిణ హస్తంతో నా హస్తంపట్టి పైకి లేవనెత్తారు. అంటే నా పాణిగ్రహణం చేశారు. దానికి ఈ కర్మసాక్షి సూర్యుడే సాక్షి." మహారాజువంక కన్నార్పకుండా చూస్తూ.

యయాతికి ఏమీ అర్థం కాలేదు.

''పాణిగ్రహణమా? బావిలోనించి ఉద్ధరించానంతే! కానీ-''

దేవయాని చిరునవ్వు నవ్వింది.

''అదే నన్ను వివాహం చేసుకున్నట్టే. నేను భార్యనై, ఈ దాసి శర్మిష్ఠ ఈ పరిచారికలు సేవలు చేస్తుంటే మీరు ఇంద్రభోగాలు అనుభవించవచ్చు.''

యయాతి మరోసారి పరీక్షగా దేవయానివంక చూశాడు. నిండు యౌవనవతి, సౌందర్యరాశి అయిన దేవయానిని నఖశిఖ పర్యంతం వీక్షించాడు. ఆమె తనను మాటలతో ప్రలోభపరుస్తోంది. ఆమె బ్రాహ్మణ కన్య. తను క్షత్రియుడు. యయాతి మనసులో పరిపరివిధాల ఆలోచించాడు.

వర్ణాశ్రమ ధర్మ పరిరక్షకుడైన యయాతి మహారాజుకి దేవయాని మాటలు మతిపోగొడుతున్నట్లున్నాయి. క్షణంలో తేరుకున్నాడు. రాజధర్మం కళ్ళముందు నిల్చింది.

"నీవు బ్రాహ్మణ కన్యవు. నేను క్షత్రియుడిని. మన వివాహం వర్ణాశ్రమ ధర్మ విరుద్ధం. వర్ణాశ్రమ ధర్మరక్షకుడనైన నేనే ధర్మం ఎలా తప్పుతాను? ఎవరు మాత్రం ఇది ధర్మమంటారు?''

దేవయాని ధైర్యంగా పకపకా నవ్వింది. తనకోసం తండ్రి ఏ పనైనా చేయడానికి వెనుకాడడని ఆమెకు బాగా తెలుసు.

''నా తండ్రి సర్వశాస్త్ర ప్రవక్త. ఆయన అంగీకరిస్తే నన్ను వివాహమాడతారా?" యయాతి ముఖంలోకి చూసింది దేవయాని.

''నీ తండ్రికనక దీనికి అంగీకరిస్తే వివాహమాడతాను.''

యయాతి గంభీరమైన గొంతు దేవయాని చెవుల్ని చేరింది.

శుక్రుని రావించింది దేవయాని. విజయగర్వంతో యయాతికేసి చూసింది. తనముందు ఇంద్రభోగాలన్నీ తృణప్రాయం అనే భావన కలిగిస్తున్న దేవయాని వైపు చూపు మరల్చకుండా ఉన్నాడు యయాతి మహారాజు.

"ఆనాడు నా పాణిగ్రహణం చేసి, నన్నుద్ధరించా డీ మహారాజు. ఒక సారి ఈ మహారాజు పాణిగ్రహణం చేసిన నేను, మరొకరి పాణిని గ్రహించటం ధర్మమా తండ్రీ? మీరే చెప్పండి" అమాయకంగా కనబడేలా అడిగింది దేవయాని.

సర్వ ధర్మాలు తెలుసు శుక్రునికి. కుమార్తె స్వభావమూ తెలుసు. ఆమె పట్టుదలా తెలుసు. ఆమె తనకి సమస్తమూ అనే విషయమూ తెలుసు. శుక్రుడు ఏం చేయాలా అనే ఆలోచనలో మునిగిపోయాడు.

అక్కడంతా నిశ్శబ్దం.

శర్మిష్ఠ ఊపిరి బిగపట్టి అంతా శ్రద్ధగా గమనిస్తోంది. పరిచారికలు ఒకరి వంక ఒకరు చూచుకున్నారు.

దేవయాని తండ్రి వంక కంటి రెప్పవేయకుండా చూస్తోంది.

శుక్రాచార్యుడు ఏం చెప్తాడో అని అందరూ ఆందోళనతో ఎదురు చూస్తున్నట్లే ఉన్నారు.

"ఈ వివాహంవల్ల వర్ణాశ్రమ ధర్మ అతిక్రమణ దోషం లేకుండా వర మిస్తున్నాను."

దేవయాని ముఖం దేదీప్యమానమైంది. ఒక్కచూపు శర్మిష్ఠవైపు విసిరి, యయాతి పక్కకు వెళ్ళి నిలబడింది.

దగ్గరున్న శర్మిష్ఠను తిలకించాడు శుక్రాచార్యుడు. ఆమె కేవలం దాసిగా ఉండటం కూడా ధర్మం కాదనిపించింది.

"శర్మిష్ఠను పరిచారికలా చూడటానికి వీలులేదు.ఆమె వృషపర్వుని పుత్రిక. ఆమెకు సమస్త సదుపాయాలూ కల్పించండి. భోగభాగ్యాలలో ఎలాంటి లోపమూ రానీయవద్దు."

ఈ మాటలు అంటున్న శుక్రుడికి ఎదురుగా దేవయాని కనిపించింది.

శుక్రుడు క్షణం ఆగాడు. యయాతిని దగ్గరికి పిలిచి "శయన విషయంలో మాత్రం పరిహరించాలి." ఆజ్ఞ విధించాడు శుక్రుడు.

సృష్టిలో బలహీనతలు ఆయనకి తెలియనివికావు. యయాతి మహారాజు తలపంకించాడు. దేవయాని తన తండ్రి విజ్ఞతకు అభినందించింది మనసులో.

దేవయాని అసాధారణ ప్రజ్ఞకు సంతసిస్తూ ఆమె సౌందర్యానికి తన్మయుడవుతూ యయాతి మహారాజు ఆమెతోబాటు శుక్రాచార్యునికి నమస్కరించాడు.

శర్మిష్ఠ

దేవయాని, యయాతి దంపతులు ఒకరియం దొకరు అనురాగబద్ధులై, ఆదర్శవంతంగా జీవనం సాగిస్తున్నారు. దేవయాని అందించే స్వర్గసుఖాలలో ఓలలాడుతున్నాడు యయాతి మహారాజు. ఆమె అతనికి ఎప్పుడూ నూత్నవధువులా భాసించేది. తనని ప్రేమించి, తనే కావాలని కోరుకున్న యువతిని పరిణయమాడటం తన భాగ్యంగా తలపోశాడు యయాతి.

రాణి దేవయాని కార్యనిర్వాహణదక్షత, చాలాసార్లు యయాతికి ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది. శుక్రాచార్యుని పుత్రికగా ఆమెలో క్రమశిక్షణను గుర్తించాడు. స్వాభావికంగా ఆమె మహారాణి లాటిదే. వంశోద్ధారకులకు జన్మనిచ్చిన మాతృమూర్తి ఆమె. ఈ దేవయానితో కలసి అనంతమైన భోగభాగ్యాలు అనుభవించటం కన్న మరి ఇక ఏ కోరికా లేదు. ఏ ధ్యేయమూ లేదు తనకి అనుకున్నాడు యయాతి. అతని జీవితం బహుతృప్తితో గడిచిపోతోంది.

శర్మిష్ఠ రోజు రోజుకి మానసికంగా కృశిస్తోంది. జీవితంలో తను చేసింది ఒకే ఒక నేరం. దానికి ఇంత శిక్షా? నీళ్ళు నిండిన కళ్ళు ఒత్తుకుంది శర్మిష్ఠ ఒంటరిగా అంతఃపురంలో కూచుని ఆ రోజు.

తనమీద శుక్రాచార్యుడు జాలిపడి ఈ సదుపాయాలన్నీ సమకూర్చేలా ఏర్పాటు చేశాడు. ఈ విశాలమైన భవనం, ఈ రాచమర్యాదలు, ఈ భాగ్యాలు - అన్నీ తన ఒంటరి జీవితాన్ని వెక్కిరిస్తున్నట్లుంది, మనసుని కలచివేస్తున్నాయి.

తన సౌందర్యాన్ని, ఆభరణాలని, వస్త్రానులేపనాల్ని - ఎవరు చూసి ఆనందించాలి? ఇవేవీ తన మనసుకి, శరీరానికి కూడా హాయిని కలిగించలేక

పోతున్నాయిగా! ఆ శయనాగారం తన పాలిటి శత్రువులా కనిపించి, ఆవేదనతో ఇటూ అటూ కదలాడింది శర్మిష్ఠ.

ప్రకృతిశోభ మనసుకి కొంత ఊరట కలిగిస్తుందేమో అని ఉద్యానవనం వైపు నడిచింది శర్మిష్ఠ. పుష్పపరాగం గాలికి రేగి ఒంటిమీద పడుతుంటే ఎలాటి ఆనందమూ కలగకపోగా, ఆవేదనతో దాన్ని విదిలించింది. కోయిలమ్మ తియ్యగా కూస్తుంటే గట్టిగా చెవులు మూసుకొని, వేగంగా ముందుకు నడిచింది.

ఎర్రగన్నేరు నీడన తల వంచుకు కూచుంది శర్మిష్ఠ. ఇసుకలో రాస్తున్న అక్షరాలు గాలికి అలా అలా చెదిరిపోతుంటే చిత్రంగా అనిపించి నవ్వుకుంది. అలా ఎంతోసేపు అక్కడే ఉండిపోయింది శర్మిష్ఠ. సాయం సమయ మవుతోంది. ఎదురుగా ఉన్న చెట్టు, ఆ చెట్టుమీదున్న పక్షిగూడు శర్మిష్ఠని ఆకర్షించాయి.

ఒక పక్షి ముక్కున ఏదో కరుచుకొని, రివ్వున వచ్చి గూడు చేరింది. తల్లిరాక గమనించి గూట్లో ఉన్న పిల్లలు కిచకిచలాడుతూ ముక్కులు ముందుకు పెట్టి అల్లరి చేశాయి. ఆహారం పిల్లలకందించి మళ్ళీ ఆకాశంలోకి ఎగిరిపోయింది పక్షి.

శర్మిష్ఠ చూస్తూనే ఉంది రెప్పవేయకుండా. తల్లిపక్షి గూటి దగ్గరకి మళ్ళీ వచ్చింది. పిల్లలు బిలబిలమంటూ బయటికొచ్చాయి.

ఎంత ధన్యురాలు ఈ తల్లి! ఆ పిల్లలకి ఆహారం అందించడంలోనే ఎంత తృప్తి ఉందో దానికి? మాతృత్వంలో ఉన్న మాధుర్యం ఇదేగా? శర్మిష్ఠ గూటికేసి చూస్తోంది. గూట్లో పిల్లలు అంతలోనే సద్దుమణిగి నిద్రపోతున్నాయి.

శర్మిష్ఠలో మాతృత్వ వాంఛ పెల్లుబికింది. మాతృత్వంలేని ఆడబతుకు వృథా! స్తన్యం ఇచ్చి పసిగుడ్డును గుండెకు హత్తుకుని పరవశించే భాగ్యాన్ని ఊహించుకుంటూ తన్నుతాను మరిచిపోయింది శర్మిష్ఠ.

ఎవరో వస్తున్న అలికిడి అయి ఉలిక్కిపడింది శర్మిష్ఠ.

సాయం విహారానికి బయలుదేరిన యయాతి ఉద్యానవనంలో అటువైపుగా వచ్చాడు. అతని రాజఠీవి, అతని ముఖవర్చస్సు ఏ స్త్రీనైనా వెంటనే ఆకర్షిస్తాయి. అయితే, ప్రస్తుతం తన స్థితి అతనికి దాస్యం చేయటమేగా? శర్మిష్ఠ కళ్ళు అప్రయత్నంగా చెమర్చాయి. తను రాచకన్య. కానీ దేవయాని దాసి.

ఈ మహారాజుకు దాస్యం చేయటంలో ధర్మమే ఉందిగా! యయాతి మహారాజుకు వెంటనే పాదాభివందనం చేసింది శర్మిష్ఠ.

సహజ సౌందర్యరాశియైన వృషపర్వకుమార్తెను పరిశీలనగా చూశాడు. శుక్రాచార్యుని ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆమెకు అన్ని సదుపాయాలు సమకూరుస్తున్నాడు. అయినా ఆమె ముఖంలో ఏదో వ్యాకులత కనిపించింది యయాతికి.

"మేము చేసిన ఏర్పాట్లు నీకు తృప్తిని, ఆనందాన్ని చేకూరుస్తున్నాయా?"

శర్మిష్ఠ వంచిన తల యెత్తలేదు.

అభయం

"నీ మనసులో ఏదైనా బాధ ఉంటే..."

శర్మిష్ఠ చిన్నగా నవ్వింది. ఆ నవ్వు అలావచ్చి ఇలా మాయమవటం గమనించలేకపోలేదు యయాతి. ఆమె మనస్సు ప్రశాంతంగా లేదని మాత్రం అర్థమైపోయింది. కారణం తెలుసుకోవాలనే తొందర మరీ ఎక్కువైంది. తన ఆధీనంలో ఉన్న ఎవరూ ఎవరైనా సరే, ఎలాటి ఆవేదనా చెందటానికి వీల్లేదు. అది తనకే అవమానం!

నిండు యౌవనంతో మెరిసిపోతున్న శర్మిష్ఠను మరొక్కసారి తేరిపార చూశాడు యయాతి. ఈమెకు వివాహం చేయాలి. దేవయాని అభిప్రాయం తెలుసుకుని కానీ తనే నిర్ణయం చేయలేడు. తను పరమధార్మికుడనీ, న్యాయనిర్ణేత అనీ అందరూ తనని కొనియాడుతుంటే, తను దేవయానిధర్మనిర్ణయంమీద ఆధారపడటం చిత్రమనిపించింది. ఒక్కసారి మహారాజుకు రాజధర్మం వెన్ను చరిచింది అతన్ని.

మబ్బుల మాటున చంద్రబింబంలా ఉంది శర్మిష్ఠ వదనం. మహారాజ పుత్రిక శర్మిష్ఠ దీనస్థితి అతని మనసుని కలచివేసింది. ఈ దీనురాలికి తను ఏ సహాయం చేయగలడు? ఆర్తులను కాపాడాల్సిన బాధ్యత తనమీద ఉంది కదా? ఈ శీలవతిని, ఈ ధర్మానువర్తిని తను తప్పక ఆదుకోవాలి. దృఢనిశ్చయంతో శర్మిష్ఠను ప్రశ్నించదలచాడు.

"శర్మిష్ఠా, నీ స్వభావ సౌశీల్యాదులు విన్నాను. కళ్ళారా చూశాను. నీ మనసు వ్యథాభరితమవడం గ్రహించాను. ఒక్కటి చెప్తున్నాను. నేను చేయ

గలిగిన సహాయమంతా నీకు చేస్తాను. ధర్మప్రభువుగా నేను నీకిస్తున్న అభయమిది''. యయాతి మహారాజు హస్తం-ఆమె శిరస్సుమీద ఉంచాడు సానునయంగా.

ఊహించని ఆ ఆదరం శర్మిష్ఠను ఉక్కిరి బిక్కిరి చేసింది. యయాతి అభయహస్తం ఆమెను పులకాంకితను చేసింది. చెట్టుమీదున్న గూటిని మరొక్కసారి చూసింది. వింత రంగులు సంతరించుకుంటున్న ఆకాశంవైపు చూస్తూ మురిసిపోయింది శర్మిష్ఠ.

యయాతి చేసిన వాగ్దానం శర్మిష్ఠకి మహదానందాన్ని కలగచేసింది. ఆనాడంతా యయాతి మాటల్నీ రూపాన్నీ మననం చేసుకుంటూ గడిపింది. తన బాధ చూసి ఆ మహారాజెంత కలవరపడ్డాడో, అత నెంత సహృదయుడో, తన కోసం ఏ త్యాగమైనా చేయడానికి అతనెంత సిద్ధంగా ఉన్నాడో అనే విషయం తలుచుకున్న కొద్దీ శర్మిష్ఠకి అతని పట్ల పూజ్య భావం కలిగింది. కానీ ఆ మహారాజుచేత త్యాగాలు చేయించటం తన ఉద్దేశమూ కాదు. ఆశయమూ కాదు. ఎలాగైనా అతనికి సేవ చేస్తూ తన మనోభీష్టం నెరవేర్చుకోవాలి. అదే తన ప్రస్తుత కర్తవ్యం.

యయాతి మహారాజుకు తన కోరిక చెప్పడమెలాగ - అన్నదే శర్మిష్ఠను వేధిస్తున్న సమస్య. బహు ధర్మపరుడు, దేవయాని మీదే మనసు లగ్నమైన యయాతి తన కోరికను తిరస్కరిస్తే ఏదో కీడు తన్ని వెంటాడుతున్నట్టే అనిపించిలిది శర్మిష్ఠకి. తన కోరికలన్నీ నీటిలో రాతలా కదలిపోతున్నట్లు అనిపించింది. యయాతి చేసిన వాగ్దానం వల్ల పొందిన ఆనందం క్షణంలో ఆవిరి అయిపోయింది. మోడులాంటి తన బ్రతుకు చిగురించాలనుకోటం దురాశ కాదు కదా - ఏమో!

తను ధైర్యం తెచ్చుకోవాలి. తన కోరిక ధర్మబద్ధమే అని యయాతిని ఒప్పించాలి. ఆ సమయానికి తనకు నేర్పు, శక్తి మనోబలం అన్నీ భగవంతుడియ్యాలి. శర్మిష్ఠ శూన్య దృక్కులతో అంతటా కలయ చూసింది.

శర్మిష్ఠ వ్యథాభరిత వదనారవిందమే యయాతి కళ్ళముందు నిలిచింది. ఆ సుకుమారి దీనస్థితిని చూస్తూ ఊరుకోవటమేనా?

''నీకిదే నా అభయం. నేను మహారాజును. సర్వాధికారాలూ ఉన్నవాడిని. నీ కోసం ఏదైనా చేస్తాను'' అని చెప్పి ఆమెను తన బాహువుల్లోకి తీసుకుని, ఆ ముఖాన్ని తన గుండెల్లో దాచుకోనిస్తే?

ఈ భావన రాగానే యయాతి తనను తాను సరిదిద్దుకున్నాడు. తన బల హీనత ఏ ప్రమాదానికి దారితీస్తుందో? అందుకే ఆమె బాధానివృత్తికీ, మన శ్శాంతికీ తను చేయగలిగింది చేస్తానని వేగంగా ఉద్యానవనాన్ని వదిలివచ్చేశాడు. అయినా అప్పటినుంచి కుసుమకోమలసదృశమైన శర్మిష్ఠ శరీర సౌకుమార్యం, సంధ్యారుణిమతో నిండిన ఆమె అధరాలు యయాతిని వెంటాడుతూనే ఉన్నాయి.

శర్మిష్ఠ ఆవేదన తెలుసుకోవాలనీ, తన రాజ్యంలో ఒక్క దీనురాలు కూడా ఉండటానికి వీల్లేదనీ, ఆమె మనసు గ్రహించే వరకూ తనకూ మనశ్శాంతి లేదనీ గట్టిగా నమ్మాడు యయాతి.

మరోనాడు యయాతి ఉద్యానవనంలో ప్రవేశించాడు.

శర్మిష్ఠ మనశ్శాంతి కరువై ఉద్యానవనంలో విహరించి, పొగడ పూచెట్టు నీడన కూర్చుంది. ఆనాడంతా ఆమె కళ్ళ ఎదుట దేవయాని రూపమే కదలాడింది. ఒక్క తప్పుకు ఇంత పెద్ద శిక్షా? తన యౌవనమంతా అడవి కాచిన వెన్నెలైంది. ఏ నోములు నోచిందో, ఏ పుణ్యం దాచిందో ఈ దేవయాని యయాతి మహారాజును చేపట్టింది. స్త్రీలు వివాహం, మాతృత్వం కాంక్షిస్తారు. అదేమి భాగ్యమో దేవయాని మాతృత్వం కూడా సాధించింది!

నేనూ ఉన్నాను. ఒక్క తప్పిదానికి జీవిత భాగ్యాన్ని పోగొట్టుకున్న అభాగ్యురాలిని. శర్మిష్ఠకి దేవయాని మీదున్న కోపం కసిగా, పగగా మారింది నిముషంలో.

యయాతి మహారాజు దయామయుడు. ఆ రాజుకు తనపైన అభిమాన ముందని తనకి తెలుసు. తనకు ఆ రాజు మీద...

శర్మిష్ఠ ముసిముసిగా నవ్వుకుంది. అటూఇటూ చూసింది. ఆశ్చర్యం!

ఆజానుబాహుడు, దృఢగాత్రుడు, ఆకర్ణ విశాలనేత్రుడు ఐన యయాతి తన ముందరే నిలిచాడు. వలరాజు తన మనసు కనిపెట్టే ఈ రాజును ఇక్కడికి పంపి ఉంటాడని అనుకుంటూ, బుగ్గల్లో సిగ్గు మొగ్గలు తొడుగుతుంటే, తత్తర పాటుతో ఆహ్వానించింది. ఆ ఆహ్వానంలో ఆప్యాయత ఉట్టిపడింది.

చెట్ల నీడలు ఆ ప్రాంతమంతా అలుముకున్నాయి.

"నీ మనసులోని బాధ చెప్పు." యయాతి శర్మిష్ఠను ప్రశ్నించాడు.

"జన్మతః రాజపుత్రికను. ఒక్క తప్పిదానికి ఇంత శిక్ష అనుభవిస్తున్నాను. మీరు ఏర్పాటు చేసిన ఈ సదుపాయాలు నా జీవితాన్ని చిగురింపజేస్తాయా? ప్రతి స్త్రీ కోరుకునే మాతృత్వాన్ని నాకు అందిస్తాయా?" శర్మిష్ఠ యయాతి వంక చూసింది.

"సృష్టిలో ప్రతి పక్షి జంతువు కోరుకునే మాతృత్వం." మాటలు తడబడ్డాయి.

సర్వాలంకార భూషిత అయి దేవయాని కళ్ళకు కట్టింది. "అవును. నేను దేవయాని దాసిని. దేవయానిని పరిగ్రహించిన మీకు నేను పరిగ్రాహ్యనే. మీరు నా యజమానులు. నేను మీ అధీనను. నా సంతాన వాంఛ తీర్చమని మిమ్మల్ని ప్రార్థిస్తున్నాను." శర్మిష్ఠ గొంతు గద్గదితమైంది.

"ఇది అధర్మమా?" శర్మిష్ఠ వాడి చూపులు యయాతి గుండెల్ని తరచి తరచి చూస్తున్నాయి.

యయాతి అవాక్కయి పోయాడు. శుక్రుని ఆంక్ష, దేవయానిపైన అతనికున్న ప్రేమ మనసులో అడ్డంగా నిలిచాయి. ఆ మాటలు నెమ్మదిగా అన్నాడు.

శర్మిష్ఠ కిలకిల నవ్వింది.

"ప్రాణాపాయంలో, స్త్రీల విషయంలో, వివాహ సమయంలో - ఇలా కొన్నిట అసత్యమాడితే అది అసత్యం కాదు కదా?"

వినయంగా, ప్రేమగా, లాలనగా, వయ్యారంగా శర్మిష్ఠ విన్నవించుకుని, క్రీగంట యయాతిని చూసింది.

శర్మిష్ఠ చెప్పిన ప్రతి మాటా ధర్మశాస్త్రబద్ధమే అనిపించింది యయాతికి. ఆమె యౌవనం, జీవితం వృథా కావటం సృష్టికర్త కూడా సహించడు!

తను ప్రభువు. ఆమె దాసి. ఆమె తన ఆస్తి. ఆమె తన అధీన!

యయాతి శర్మిష్ఠను నఖశిఖ పర్యంతం మళ్ళీ పరిశీలనగా చూశాడు.

శర్మిష్ఠ పల్చని చెక్కిళ్ళు మిలమిలా మెరిశాయి. మల్లె మొగ్గలాంటి పలువరుస మరీ ధవళకాంతులు నింపుకుంది.

యయాతి గాఢ పరిష్వంగం నుంచి తేరుకున్న శర్మిష్ఠ, ఆ వెన్నెల కాంతిలో యయాతితో కలిసి శయనాగారం వైపు నడిచింది విలాసంగా.

ప్రేమఫలం

శర్మిష్ఠకు పుత్రుడు ఉదయించిన వార్తవిని నిర్ఘాంతపోయింది దేవయాని. ఆశ్చర్యం నుంచి తేరుకొని, శర్మిష్ఠ మందిరానికి తరలివచ్చింది ఆమె.

"కన్యవు, ఉత్తమ శీలవతిని. నువ్వు తల్లికావటం ఎంతో విచిత్రం!"

దేవయాని భ్రుకుటి ముడిచింది.

క్షణం తత్తరపడింది శర్మిష్ఠ. మరుక్షణం సిగ్గుతో తలవంచుకుంది. అనుకోని ఆపద ఎదురైందని మనసులో బెదురుతూనే నేర్పుగా, వినయంగా అంది.

"ఒకనాడు వేద వేదాంగ పారంగతుడైన మహాఋషీశ్వరు లొచ్చారు ఈ ప్రాంతానికి...'

"ఋషీశ్వరులా?" దేవయాని శర్మిష్ఠ వంక చూసింది.

"ఊ. ఋతుమతినైన నన్ను చూచి" - శర్మిష్ఠ నేల చూపులు చూస్తోంది.

"ఊ?" ఉత్కంఠ చూపించింది దేవయాని.

"పుత్రుడ్ని ప్రసాదించారు.." నెమ్మదిగా మాటా మాటా పలికింది శర్మిష్ఠ.

శర్మిష్ఠ వినయ విధేయతలు దేవయాని మనసుకు నచ్చాయి. "ఋషీశ్వరులు భగవత్స్వరూపులు మరి" అనుకుంటూ పసివాణ్ణి మరొక్కసారి చూసి, తన భవనానికి మరలిపోయింది దేవయాని.

యయాతి శర్మిష్ఠల సమాగమం అంతటితో ఆగిపోలేదు. రాజకుమారి శర్మిష్ఠ అందించే భోగాల్లో మునిగిపోయాడు యయాతి. శర్మిష్ఠ సత్ప్రవర్తన అతన్ని అనురాగబద్ధుణ్ణి చేసింది. శర్మిష్ఠ సాహచర్యం యయాతి జీవితాన్ని మరింత ఆనందమయం చేసింది.

కాలం గడుస్తోంది. యయాతికి మరో ఇద్దరు పుత్రులను కన్నది శర్మిష్ఠ.

సర్వాలంకార భూషితురాలైన, పట్టపు రాణి వైభోగంతో సాక్షాత్తు శచీదేవిలా భాసిస్తూ, కన్యకాసహస్రంతో కలసి ఉద్యావన విహారానికి బయలుదేరింది దేవయాని ఓనాడు.

యయాతి మహారాజు దేవయాని సౌందర్యాన్ని కంటిరెప్ప వేయకుండా వీక్షిస్తున్నాడు ఉద్యానవనంలో విహరిస్తూ. స్త్రీత్వానికి సంపూర్ణ మూర్తి దేవయాని.

దేవయానితో ఎన్ని సంవత్సరాలు భోగమయజీవితం గడిపినా తృప్తితీరదు తనకు. యయాతి అక్కడున్న విరబూసిన మందారంకేసి చూశాడు. ప్రకృతి సౌందర్యాలోకనంలో నిమగ్నుడయ్యాడు మరుక్షణంలో.

కన్యకాసహస్రంతో విహరిస్తున్న దేవయాని టక్కున ఆగింది. ఎంత ముచ్చటగా ఉన్నారీబాలులు! దేవయాని అడుగు ముందుకు పడలేదు.

గాలికి కదులుతున్న కేశాలు అగ్ని శిఖల్లా ప్రకాశిస్తున్నాయి. కనకరత్న మయ భూషణాలు శరీరానికి గొప్ప కాంతినిస్తున్నాయి. ప్రజ్వరిల్లుతున్న త్రేతాగ్నుల్లా ఉన్న ఆ ముగ్గురు బాలకుల నుంచి దృష్టి మరల్చుకోలేక పోయింది. దేవయాని. బాలక్రీడల్లో పరవశిస్తున్నారు ఆ బాలకులు.

ఆప్యాయంగా దగ్గరకొచ్చి దేవయాని పరిశీలనగా చూసింది వాళ్ళని. ఆ దగ్గరలోనే ఇసుకతిన్నెమీద కూచుని శర్మిష్ఠ వాళ్ళ క్రీడల్ని తిలకిస్తోంది.

దేవయాని అలాగే పిల్లల వంక చూస్తోంది. చిత్రం! విచిత్రం! ఆ ముగ్గురూ యయాతి ప్రతిరూపాల్లా కనిపించారు. దేవయాని తన కళ్ళను తానే నమ్మలేకపోయింది. అవును, యయాతి ప్రతిరూపాలే!!

అసూయ, అవమానం పెల్లుబికాయి. యయాతిని సమీపించింది.

"ఈ బాలులెక్కడ నుంచి వచ్చారు? ఎవరి పిల్లలు?"

యయాతి సమాధానం చెప్పలేదు.

ఏం చెప్పాలి తను? సత్యమా, అసత్యమా? ఆనాడు శర్మిష్ఠపై జాలిపడి పుత్రదానం చేశానంటే నమ్ముతుందా ఈ దేవయాని?

శాపగ్రస్తురాలైన రాచకన్య పైన సహజమైన అభిమానం మాత్రమే తన కుందని చెప్తే భరిస్తుందా ఈ దేవయాని?

తన మనసంతా దేవయాని మీదే ఉందని చెప్తే సమాధాన పడుతుందా?

స్వాభిమానం, అహంకారం దేవయాని కెక్కువ అని యయాతికి తెలుసు. ఏం చేయాలో తోచక, సమాధాన మీయక ఊరుకున్నాడు.

దేవయాని అనుమానం రెండింతలైంది.

ఆమె గబగబా బాలకులవైపు నడిచింది.

"ఎవరు బాబూ మీరు? ఎక్కడినుంచి వచ్చారు? మీ తల్లితండ్రీ ఎవరూ?" లాలనగా అడిగింది దేవయాని ఆ ముగ్గురు పిల్లల ముఖాల వంకచూస్తూ.

"చూపుడు వేలితో శర్మిష్ఠ, యయాతినీ చూపి, "మా తల్లీ, తండ్రీ" అన్నారు గొప్పగా.

ఆ మాట వినగానే దగ్గరున్న చెలికత్తెలు ఒకరి ముఖాలొకరు చూసుకున్నారు. మహారాజు తన అధీనంలో ఉన్న స్త్రీలతో సంతానాన్ని పొందటం ఏమీ విపరీతంగా అనిపించలేదు వారికి. పైగా ఒకప్పటి తమ రాచకుమార్తె ఇంత చక్కని పిల్లలను కన్నందుకు ఎంతో ఆనందించారు కూడా.

దేవయాని కళ్ళు కణకణ మండే నిప్పులయ్యాయి. యయాతిచేత వంచిత కావడం కంటే తీరని అవమానం మరొకటి లేదని భగభగ మండిపోయింది మనసు.

తన దాసి శర్మిష్ఠ త్రేతాగ్నుల్లాటి ముగ్గురు పుత్రులకు తల్లి కావటం తన స్త్రీత్వానికే తలవంపులుగా భావించిన దేవయాని దుఃఖిస్తూ, యయాతిమీద కోపంతో ఆడనాగులా బుసలు కొడుతూ విసవిసా నడిచింది తనపాలిట దైవమైన తన తండ్రి దగ్గరకు.

వంశోద్ధారకుడు

దేవయాని దుఃఖంతో, కోపంతో తండ్రి దగ్గర కెళ్ళటం చూసి గజగజలాడి పోయాడు యయాతి. ప్రశాంతంగా, ఆనందంగా గడుస్తున్న తన జీవితం ఒక్కసారి అల్లకల్లోలమైందని పరితపించాడు.

దేవయాని పట్ల అనంతమైన ప్రేమ ఉంది యయాతికి. ఆమె సౌందర్యాతిశయం, ఆమె సమయస్ఫూర్తి అతణ్ణి అనురాగబద్ధుణ్ణి చేశాయి. మూర్తీభవించిన స్త్రీత్వంతో నిత్య యౌవనవతిగా భాసిస్తూ, యయాతిని నిత్యయౌవనుడుగా చేసిందామె.

శర్మిష్ఠతో తన సాంగత్యం కేవలం తన జీవితాన్ని మరింత సుఖమయం చేసింది కానీ, తన జీవితాన్ని సఫలీకృతం చేయదని యయాతికి పూర్తిగా తెలుసు.

దేవయాని లేని తన జీవితం దుర్భరం, అంధకారమయం - ఈ తలపులు యయాతిని మరింత కలవర పెట్టాయి.

తన మనసులోని మాట, జరిగిన సత్యం చెపితే దేవయాని సహించదు. అంతేకాదు, శుక్రాచార్యులవారంటే తనకి ఎడతెగని ఆదర గౌరవాలే కాక భయం కూడా ఉంది. ఆయన పెట్టిన ఆంక్షను తను అతిక్రమించాడు. శుక్రుడికి కుమార్తె అంటే ఎంత ప్రేమ ఉందో తనకి తెలియంది కాదు. యయాతికి ఆ నిముషం మరీ భయం కలిగింది. ఆందోళనతో దేవయానిని బతిమాలాలని, శుక్రాచార్యునికి విషయం విన్నవించుకుందామనీ వేగంగా శుక్రుణ్ణి సమీపించి, నమస్కరించాడు యయాతి.

కానీ అప్పటికే జరగాల్సింది జరిగిపోయింది. దేవయాని గద్గదకంఠంతో తన భర్త చేసిన అన్యాయాన్ని తండ్రికి చెప్పుకుంది. యయాతి నోరు విప్పేందుకు అవకాశమియ్యలేదు.

మహోగ్రుడయ్యాడు శుక్రాచార్యుడు. యయాతి నా ఆంక్షనే ధిక్కరించాడా? ఇంత అహంకారమా? సర్వ శాస్త్రవేత్త, శాంతమూర్తి అయిన శుక్రుడు క్షణంలో రుద్రుడయ్యాడు. నయనాలు అగ్నిశిఖలై ప్రజ్వరిల్లాయి.

"నా ఆంక్ష తిరస్కరించావు. నిన్ను కోరి వరించిన నా కుమార్తెను అవమానించావు. రూపయౌవన మదాంధకారంతో నా కుమార్తెకే అన్యాయం చేశావు కనుక, ఆ రూప యౌవనాలే నీకు ఇక దూరమవుతాయి! జరాభార పీడితుడవై జీవితమంతా గడుపు!" అని శపించాడు.

శుక్రుడి శాపం అక్కడి కక్కడే ప్రభావం చూపింది. దేవయాని చూస్తుండగానే, రూపయౌవనాలతో అందర్నీ ఆకర్షించిన యాయాతిని వృద్ధాప్యం ఆక్రమించుకుంది. ఆ రూపం చూడలేక దేవయాని కళ్ళు మూసుకుంది. ఏ సౌందర్యమూర్తిని చూసి తను మోహించిందో అతని రూపమా ఇది! నిట్టూర్చింది దేవయాని.

శుక్రుడు దేవయానిని తిలకించాడు. ఆమె దీనవదనం ఆతని మనసుకి బాధ కలిగించింది. తన పుత్రికపైన ప్రేమకొద్దీ తనిచ్చిన శాపం, ఆమెకు ఆవేదన కలిగిస్తోందే!

యయాతి వంక చూశాడు శుక్రుడు. వృద్ధాప్యంతో ముడతలు తేరిన శరీరం, వణుకుతున్న శిరస్సు, పటుత్వం తప్పిన అవయవాలు - ఈ వృద్ధ రూపం పొందిన యయాతితోనా తన కూతురు జీవితమంతా గడపవలసింది? తన కుమార్తెకు తను ఏం న్యాయం చేసినట్లు? కుమార్తె భవిష్యజ్జీవితాన్ని గురించి పరిపరివిధాల తలపోస్తుంటే, సవినయంగా మనవి చేసుకున్నాడు యయాతి.

"ఆచార్యా! నేను దోషినని, మీ ఆజ్ఞను అతిక్రమించానని మీరంటే తల వంచుతాను. మీరు విధించిన శిక్ష అనుభవిస్తాను. కానీ నాది ఒక్క మాట. తమరు పెట్టిన నియమం ఏ విపత్కర పరిస్థితుల్లో దాటవలసి వచ్చిందో మీరు వింటే మీరు నన్ను క్షమించగలరు. తమకు అత్యంత అభిమానురాలై, పుత్రికా సమానురాలైన, శర్మిష్ఠ ఋతుమతియై, సంతానార్థం నన్ను ప్రార్థిస్తే నేను ఆమె మనోరథం తీర్చాను. ఋతుమతియైన స్త్రీ సంతానార్థం పురుషుని వేడుకున్నపుడు ఆ కోరిక తిరస్కరిస్తే అది భ్రూణహత్యాపాతక మవుతుందని శాస్త్రం ఉద్బోధించటం లేదా? కేవలం భోగలాలసుడినై మీ ఆంక్షను అతిక్రమించలేదు. ఆచార్యా! ఆ విపరీత పరిస్థితులు నన్ను..." తరువాత యయాతి ఏమన్నాడో శుక్రుడు వినిపించుకోలేదు.

యయాతి మాటల్లో కొంత నిజం ఉందని శుక్రుడు మనసుకి అనిపించింది. అయినా తన ఆజ్ఞను లక్ష్యం చేయనందుకు శిక్ష అనుభవించాలి- తప్పదు!

శుక్రాచార్యుడి మనసు కొంత కరిగిందని గ్రహించినా, వారి మనసు పూర్తిగా మారలేదని తెలుసుకున్నాడు యయాతి. తన మనసులోని మాట సిగ్గు విడిచి చెప్పక తప్పదనిపించింది.

"అయ్యా! దేవయాని అంటే నా కున్న ప్రేమకు అవధులు లేవు. విషయోపభోగవాంఛలలో నాకింకా తృప్తి తీరలేదు. దేవయానితో భోగమయ జీవితం గడపాలనే కోరిక నాకు ఇంకా ఉండగా, ఈ వృద్ధాప్యం రావడం నేను భరించలేను. దయతో శాపోపశమన మార్గాన్ని సెలవియ్యండి." చేతులు జోడించాడు యయాతి వినమ్రుడై.

యయాతి మాటల్లోని సత్యాసత్యాలు పరిశీలిస్తూ, దేవయాని వంక తిరిగాడు శుక్రాచార్యుడు.

ఆమె ముఖంలో దైన్యమే కాదు, యయాతిపైన నేరారోపణ చేశానన్న పశ్చాత్తాపం కూడా ప్రస్ఫుటంగా కనిపించింది.

యయాతిని శపించి, తన ధర్మం నిర్వర్తించాననుకున్నాడు కానీ, అది తన కుమార్తెకు పరోక్షంగా శాపమే అవుతుందని అనుకోని శుక్రాచార్యుడు కొద్ది సేపు పరితపించాడు. దీనికి మార్గాంతర మాలోచించాలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

యయాతి వంక తిరిగాడు.

"నీ విన్నపం అంగీకరించాను. నీ వృద్ధాప్యం నీ పుత్రులెవరైనా గ్రహిస్తే, వారి యౌవనం నువ్వు స్వీకరించు. నీవు భోగవాంఛాపరితృప్తుడ వయ్యాక, వారికి తిరిగి వారి యౌవనా న్నిచ్చి, నీ వృద్ధాప్యాన్ని నువ్వు గ్రహించు" అన్నాడు.

యయాతి, దేవయాని ఒకరి ముఖా లొకరు చూసుకున్నారు.

"ఎవడు నీ వృద్ధాప్యం స్వీకరిస్తాడో, అతడే నీ రాజ్యార్హుడు, అతడే నీ వంశోద్ధారకుడు."

శుక్రుడి మాట పన్నీటి జల్లు అయింది యయాతికీ, దేవయానికీ.

"నీ వృద్ధాప్యం తీసుకుని, అతని యౌవనాన్ని నీ కిస్తేనే." శుక్రుని గొంతు ప్రతిధ్వనించింది.

దేవయాని ఉలిక్కిపడింది.

పాదాభివందనం చేసి యయాతీ, దేవయానీ ప్రయాణమయ్యారు.

దైవ వశాన వచ్చిన వృద్ధాప్యాన్ని అనుభవించ వచ్చు కానీ, రాజ్యం కోసం, తండ్రి భోగమయ జీవితం కోసం వృద్ధాప్యం కోరుకునే అవివేకు లెవ రుంటారు? దేవయాని కొడుకులు, శర్మిష్ఠ ఇద్దరు కొడుకులు కూడా తల్లి దండ్రుల కోరికను నిర్మొహమాటంగా తిరస్కరించారు.

తల్లిదండ్రుల కోసం త్యాగం చేయడానికి ముందుకొచ్చే కుమారులే లేరా? దేవయానికి, యయాతికి నిరాశ ఎదురైంది.

అంతలో ఆశాజ్యోతిలా తల్లిదండ్రుల ముందు నిలిచాడు శర్మిష్ఠ చివరి కొడుకు.

"మీ అభీష్టాన్ని నెరవేర్చటమే నా కర్తవ్యం. మీ వృద్ధాప్యాన్ని స్వీకరించి, నా యౌవనాన్ని వెంటనే మీకు సమర్పిస్తాను. ఈ విధంగా నా తల్లిదండ్రులకు సేవ చేసే భాగ్యం కలిగినందుకు ధన్యుణ్ణి" అంటూ పాదాభివందనం చేశాడు.

అతనే యయాతి తరువాత రాజ్యాభిషిక్తుడైనవాడు, త్యాగమూర్తి పూరుడు !

యయాతిని వృద్ధాప్యం వదలిపోతుంటే, యౌవనం నిశ్శబ్దంగా యయాతిని ఆక్రమించుకుంటుంటే, సజల నయనాలతో తిలకించింది దేవయాని.

(ఆధారం : కవిత్రయం వారి శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతం:
ఆదిపర్వం : తృతీయాశ్వాసం)
(ప్రచురణ: ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక :
2-9-1987 నుండి 4-11-1987 వరకు.)